Punkt i protokollet PR 44/2018 rd

Plenum

Onsdag 2.5.2018 kl. 13.59—18.58

6. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om förbättring av arbetstagarens ställning vid varierande arbetstid

Regeringens proposition RP 188/2017 rd
Utskottets betänkande AjUB 4/2018 rd

Andra behandlingen

Andre vice talman Tuula Haatainen: Ärende 6 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu antas eller förkastas.

Debatt

14.04 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Esitys uudesta vaihtelevan työajan ehdosta on parannus nollasopimuslaisten asemaan, joskin vaatimaton sellainen. Vaikean ja monivaiheisen neuvotteluprosessin seurauksena siinä on kuitenkin päädytty ratkaisuun, joka tuottaa työlainsäädäntöön tarpeetonta monimutkaisuutta ja antaa mahdollisuuden asettaa työntekijöitä perusteettomasti keskenään eriarvoiseen asemaan.

Vaihtelevan työajan sopimusehto ei tosiasiallisesti eroa perinteisestä osa-aikaisesta työsopimuksesta juuri muilta osin kuin että suostumusta lisätyöhön ei voi antaa määräämättömäksi ajaksi. Mikäli rajoituksettoman lisätyösuostumuksen kielto ja nollatuntiluokka ulotettaisiin osa-aikaisiin työsopimuksiin, olisivat sopimusmuodot sisällöllisesti identtisiä. Tästä syystä esitetylle kahden erillisen sopimusmuodon mallille ei ole perusteita. Ratkaisu on ongelmallinen, sillä se synnyttää suomalaisille työmarkkinoille kaksi erioikeuksista osa-aikatyöntekijöiden ryhmää. Jatkossa jopa samalla työpaikalla saman lisätyön tarjoamisvelvoitteen piirissä voi olla sekä rajattoman lisätyösuostumuksen antaneita että määräaikaisen lisätyösuostumuksen piirissä olevia. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän edustajia käymään keskustelut käytävällä. Kuunnellaan puheenvuoroja.

Kaksi erillistä osa-aikatyön sopimusmuotoa lisää muutenkin sotkuisen työlainsäädännön monimutkaisuutta entisestään. Se aiheuttaa yrityksille hallinnollista taakkaa ja heikentää yksittäisen työntekijän mahdollisuutta pitää huolta oikeuksistaan. Tästä syystä teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaesityksen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lainsäädännön muutoksen, jolla osa-aikatyötä koskevalla sopimuksella työtä tekevien ehdot saatetaan vastaamaan vaihtelevaa työaikaa tekevien oikeuksia ja ehtoja.”

14.06 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kävimme jo viime viikolla melko perusteellista keskustelua tämän aiheen ympärillä, joten en nyt enää aloita tätä keskustelua alusta. Hallituksen ja opposition ajattelun erot tulivat selkeästi siinä keskustelussa esille. Haluan ainoastaan todeta, että tämä lakiesitys kyllä parantaa nollatuntisopimuksella työskentelevien asemaa, mutta ei riittävästi. Jatkossakin nollatuntisopimuksella työskentelevien on vaikeampi vaatia oikeuksiaan ja he jäävät edelleen monessa suhteessa työnantajan armoille. Hyvät työnantajat saavat eväitä asioiden parantamiseen, mutta lainsäädännön tulisi antaa riittävä turva kaikille työntekijöille.

Vastalauseessamme esitimme pykälämuutoksia, jotka olisivat parantaneet nollatuntisopimuksella työskentelevien asemaa enemmän kuin hallituksen esitys, mutta hävisimme äänestyksen. Tässä voi vain todeta, että paljon jää korjattavaa seuraavalle hallitukselle tässä asiassa, mutta kannatan lämpimästi edustaja Kontulan esittämää lausumaehdotusta.

14.07 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kuultu nyt kaksi opposition puheenvuoroa, joissa on se sisältö, että nollatuntisopimuksella työskentelevien ihmisten tilannetta kyllä parannetaan, mutta ei riittävästi. Jos me ajattelemme sitä kansalaisaloitetta, joka tästä asiasta tehtiin, niin siinähän esitettiin nollatuntisopimusten kieltämistä kokonaan. Tässä on mielestäni juuri se tilanne, mikä on myös näiden hallituksen kehysriihessä tekemien ratkaisujen — jotka ovat jo johtaneet välikysymykseen — kohdalla, että kun pyritään mahdollisimman hyvään turvallisuuteen kaikille työssä olevilleen, niin tehdään ratkaisuja, jotka itse asiassa merkitsevät työpaikkojen vähentymistä. Niinpä esimerkiksi muutama päivä sitten A-studiossa kysyttiin, onko parempi määräaikainen työsuhde vai pysyvä. Totta kai pysyvä on parempi, mutta määräaikainenkin on parempi kuin työttömyys.

14.09 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aihe kyllä ansaitsee tulla huolella puhutuksi ja myös johtaa konkreettisiin johtopäätöksiin. Nimittäin tällä epävarmuudella on erityisesti nuorten ihmisten osalta aito vaikutus niihin ratkaisuihin, mitä he tekevät omassa elämässään. Äskettäin valmistuivat tilastotiedot siitä, mikä on ollut syntyvyys viime vuonna, ja se on kyllä todella karua luettavaa. Meillä on siis syntyvyys tippunut 50 000:een. Täytyy mennä siis nälkävuosiin saakka, että löydetään yhtä vähän uskoa tulevaisuuteen. Kun nyt eri reiteistä tätä nuorten elämää tehdään epävarmaksi — määräaikaiset työsopimukset, nollatuntisopimukset, monet muut — niin niiden loppuseuraamus on, että ei uskalleta tehdä niitä ratkaisuja, jotka tarkoittavat perheen perustamista ja lasten hankkimista. Tämän pitäisi myös olla meidän huolemme.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan tästä debatti. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

14.10 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä salissa on jo varhemmin tullut esille, kyse on kansalaisaloitteen, jolla kiellettäisiin nollatuntisopimus, johdosta tehdyistä kehittämistoimenpiteistä. Minusta työ- ja elinkeinoministeri on tehnyt erinomaisen kompromissiehdotuksen kahden hyvin kaukana toisistaan olevan mielipiteen välillä, ja tällä sopimuksella nyt parannetaan olennaisesti entisen nollatuntisopimuksen piirissä olevien kansalaisten asemaa, työntekijöiden asemaa. Työnantajan näkemyksestä, paljonko hän tarvitsee työvoimaa, lähdetään tekemään vaihtelevan työajan

sopimusta. Sairausloma-ajan, äitiysloma-ajan palkka, karenssiajat on sovittu tässä kohtuullisesti ja nimenomaan sille tasolle, joka on osa-aikatyötä koskeva. Itse pidän tätä sopimuspohjaa jopa parempana kuin osa-aikatuntisopimuspohjaa.

14.11 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valiokuntakäsittelyssä kävi selkeästi ilmi, että tämä asia ei ole helpoimmasta päästä, ja valitettavasti, vaikka kompromissiin pyrittiin, sitten kuitenkaan oppositio ja hallituspuolueet eivät päässeet yhteiseen sopimukseen. Kaikesta huolimatta tämä on selkeä askel parempaan suuntaan, ja erityisen hyvää siinä on se, että nyt on tämä velvoite työnantajalla ja työntekijällä neuvotella keskenään eli molemmin puolin pöytää syntyy keskustelua siitä, miten tätä työaikaa voidaan yhdessä suunnitella. Työntekijällä on vielä mahdollisuus ottaa avustaja mukaan tähän prosessiin. Parannettavaa tähän jäi, mutta surullista olisi, jos tämä ei menisi eteenpäin edes hieman.

14.12 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En halua nyt millään tavoin arvostella, mutta nyt ei ole kysymys sopimuksesta vaan lainsäädännöstä, edustaja Talja. Pitää ymmärtää se, että työmarkkinajärjestöt tekevät sitten sopimuksia ja tässä talossa säädetään lakeja. Jos valiokunnassa ei ole yhteisymmärrystä, jäädään erimieliseksi, niin ei oppositiosta ole arvosteltu sitä, etteikö tämä olisi ollut askel oikeaan suuntaan, mutta se, mitä me olisimme varmasti oppositiossa enemmän halunneet, on, että työntekijöiden työsuhdeturvalle olisi pitänyt antaa suurempi arvo sen nollasopimuskansalaisaloitteen pohjalta, joka tässä nyt ei toteudu. Minun mielestäni tässä on tuotu hyvin esille se, että on kahdenlaisia asioita, ja edustaja Kontula on kuvannut sen erittäin hyvin, mitä pitäisi paremmin tehdä, ja hänen vastalauseessaan [Puhemies koputtaa] se on perusteltu.

14.13 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma antoi sellaisen kuvan, että olisi syntymässä tilanne, jossa epävarmuutta luodaan lisää ja työelämä vaikeutuu työntekijälle, mutta ainakin tässä lakiesityksessä nimenomaan tehdään niin, että työntekijällä on useasti, vähän niin kuin oikeastaan koko ajan, näköpiirissä se tilanne eteenpäin ainakin viikoksi, jos ei kahdeksi, siitä, minkälaista ja missä työtä tehdään. Ja jos työnantaja määrittelee työn eri tavalla kuin mitä tarve on, niin pitää pystyä neuvottelemaan siitä, että jatkossa se työaikasopimus on samalla se työnantajan tarve. Elikkä tässä on tarkoitus nimenomaan kehittää työelämää sellaiseksi, että nimenomaan työntekijän on helpompi suunnitella omaa elämää ja sitten myös sovittaa yhteen useampia työnantajia — esimerkiksi tehdessään useammalle työnantajalle työtä, jos ei yhdellä työnantajalla ole tarpeeksi työtä.

14.14 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt vaikuttaa ennemminkin siltä, että työnantaja pystyy tässä suunnittelemaan sitä, käyttääkö työntekijää työssä vai eikö käytä. Työntekijälle tämä on erittäin epävarma sopimus, siitä ei valitettavasti pääse yhtään mihinkään. Jos nollatuntisopimus sisältää täyden nollan, se ei anna yhtään mitään työntekijälle, ei pienimmässäkään määrin eikä pienintäkään turvaa, ja tämä on hyvä muistaa. Nolla antaa uutta turvaa vain silloin, jos on sovittu tunteja aikaisemmin ja työntekijä sattuu sairastumaan. Silloin työnantajan täytyy maksaa palkkaa, vaikka työntekijä on sairaana, säädösten mukaan. Mutta missään nimessä missään ei sanota, että työnantajan täytyisi antaa näitä tunteja enemmän kuin nolla työntekijälle.

Kyllä minusta nyt näyttää siltä, että tämä lakiesitys itse asiassa tasoittaa tietä sekä yleissitovien että normaalisitovien työehtosopimusten alasajolle [Puhemies koputtaa] tässä maassa. [Ben Zyskowicz: No ehdottakaa hylkäämistä!]

14.15 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on syntynyt hyvä kompromissiesitys, ja tätä on helppo tukea. Kun ajatellaan nuorten kannalta asiaa, niin kuin edustaja Heinäluoma viittasi, niin totta kai maailma on epävarmempi. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnassa sanotaan, että maailma muuttuu seuraavan 20 vuoden aikana enemmän kuin se on muuttunut edellisen 200 vuoden aikana. Mutta se, millä tavalla me luomme varmuutta ja tulevaisuudenuskoa nuorille, on juuri se, että me uudistamme yhteiskuntaa siten, että on mahdollisuus päästä töihin myöskin tässä muuttuvassa työmaailmassa, ja siten, että turvataan sitä sosiaaliturvaa eikä velkaannuteta tolkuttomasti valtiontaloutta eikä tehdä tolkuttomia esityksiä edes vappupäivänäkään.

14.16 **Juhana Vartiainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin jo syntyvyydestäkin tässä yhteydessä. Syntyvyys on tärkeä asia, mutta ei meidän kyllä kannata lähteä tällaiseen laulantaan, jota me olemme viime viikkoina nähneet, jossa suuri osa hallitusta vastustavista amatööridemografeista liittää nyt hallituksen toimet työllisyyden nostamiseksi näihin viimeaikaisiin syntyvyyslukuihin. Sellaiselle ei ole mitään perustaa. Me tiedämme jotain syntyvyydestä kautta Euroopan ja Suomenkin, ja sillä on kuitenkin jonkinlainen yhteys työllisyyteen ja työttömyyteen. Eli tämä, mitä hallitus onnistuneesti tekee eli nostaa työllisyyttä ja alentaa työttömyyttä, ehkä voi toimia tässä oikeaan suuntaan, mutta eihän meillä siitäkään vielä ole näyttöä.

Ja edustaja Tolppaselle pitää sanoa se, että kyllä nollasopimuskin antaa juuri sitä, mitä sen pitää antaa, sellaiselle ihmiselle, joka haluaa sellaisen sopimuksen. Meillä on suuri määrä erilaisia tilanteita ja ihmisiä työmarkkinoilla, [Puhemies: Aika!] ja meidän täytyy kunnioittaa heidän sopimusvapauttaan.

14.17 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että tässä salissa on kaksi erilaista keskustelua. Tämä käsiteltävä lakiesitys on itsessään askel parempaan suuntaan. Mutta kun edustaja Heinäluoma lavensi keskustelua muun muassa syntyvyyteen, niin täytyy todeta, että kun keskustellaan syntyvyydestä, niin ainoa tapa, miten voidaan asiasta keskustella, on ensinnäkin kunnioittaa naisten itsemääräämisoikeutta, toinen asia on tasa-arvon lisääminen työmarkkinoilla ja kolmas asia on arjen turvallisuuden lisääminen nuorten osalta. Kun katsotaan kokonaisuudessaan hallituksen askelia työmarkkinoilla nuorten kannalta, niin siinä se iso ongelma on, että nuorten tulevaisuudenusko on heikentynyt, arjen epävakaus on lisääntynyt, ja se edellyttäisi hallitukselta enemmän toimia nimenomaan sen varmuuden ja tulevaisuudenuskon lisäämiseksi eikä askelia väärään suuntaan.

14.18 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmi, että edustaja Vartiainen lähti salista, kuten kävi myös viime viikolla, kun hän tuntuu kyseenalaistavan sen, onko työelämän epävarmuudella tai sillä lainsäädännöllä yhteyttä syntyvyyteen, ja on käyttänyt moneen otteeseen termiä ”amatööri”.

Arvoisa puhemies! Suomen Kulttuurirahaston rahoittama kaksivuotinen tieteen työpaja pureutui perheen perustamisen haasteisiin. Tähän työpajaan osallistui johtavia perhetutki-

joita Suomesta, Australiasta, Japanista, Portugalista ja Britanniasta. Tämä tieteen työpaja, joka todella pureutui tähän kansallisessa tutkimuksessa, totesi, että lastenhankintapäätöksiin vaikuttavat keskeisesti myös sukupuolten tasa-arvokysymykset, työ- ja perhepolitiikka ja yhteiskunnallinen ilmapiiri. Toivottavasti edustaja Vartiainen ei pidä näitä tutkijoita amatööreinä, [Puhemies koputtaa] ja haluaisin kuulla hallituspuolueilta arvioita, miten esimerkiksi [Puhemies: Aika!] tämän hallituksen päätökset ovat vaikuttaneet sukupuolten tasa-arvoon työelämässä.

14.19 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkäpä täällä ovat jo unohtuneet monet niistä hyvistä asioista, jotka hallitus teki ensi töikseen: vaikkapa se, että vanhemmuuden kuluja pyrittiin tasaamaan 2 500 euron kertakorvauksella, ylipäänsä se periaate, että meillä on ensimmäistä kertaa Suomen historiassa perheministeri hallituksessa, se, että perhepalveluihin tuli 40 miljoonaa euroa uutta lisärahaa erittäin vaikeassa taloustilanteessa, perhekeskuksista on erinomaisia tuloksia syntynyt näiden vuosien aikana — perheet ovat kaiken politiikanteon ytimessä, aivan varmasti.

Mutta sitten tähän ajankohtaiseen lakiesitykseen, jota käsittelemme: On mukava huomata, että myös opposition vastalauseissa todetaan se, että tämä uudistus on oikeansuuntainen. Nyt tulee jonkinlaisia pelisääntöjä nollatuntisopimuksiin. Toki voi aina sanoa, että ne ovat riittämättömiä, mutta ne ovat ehdottomasti oikeansuuntaisia myös opposition mielestä, jos olen oikein ymmärtänyt. [Johanna Ojala-Niemelä: Mutta riittämättömiä!] Ja on erittäin tärkeää, että myös meidän sosiaaliturvaamme tullaan jatkossa yhdistämään pätkittäisen työelämän kanssa, koska se on se suunta, mihin työn luonne ja murros tulevat menemään.

14.21 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska edellisen puheeni jälkeen usea edustaja on vedonnut, että tämä työntekijän tilanne tulee nimenomaan epävarmemmaksi tässä lakiesityksessä [Antti Lindtman: Hallituksen koko politiikka!] tai kokonaisuudessa, niin minun mielestäni täällä pitäisi puhua just siitä asiasta, mikä on tämä otsikko, eli tästä asiasta. Tässä asiassa nimenomaan hallitus parantaa työelämää, ja eikö se ole hyvä saada sitä parannusta aikaiseksi? Jos työntekijä näkee, että odotettavissa oleva työaika ei vastaa työnantajan tarvetta siitä työstä, mitä hän tekee, niin hän voi sitten pyytää siinä neuvottelua siitä asiasta, ja hän voi siihen pyytää myös apua, [Jari Myllykoski: Voisiko sitä kutsua luottamusmieheksi?] elikkä voi tulla myös ulkopuolinen neuvonantaja siihen neuvotteluun mukaan.

14.22 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuttavapiirissäni oli nuori, joka oli viime kesänä onnellinen saadessaan työpaikan, mutta elokuussa olivatkin suupielet kääntyneet alas, koska selvisi, että tämä on tämmöinen nollatuntisopimus, eli hänelle ei tarjottu kuin yhden kerran koko kesänä työtunteja: yhdeksältä aamulla soitettiin, ja ennen yhtätoista tämä ainoakin kerta oli peruttu.

Kyllä nuoria roikotetaan aivan aiheettomasti näillä nollatuntisopimuksilla. Meillä on nollatuntisopimuksella 30 000 nuorta, jotka tekevät kuitenkin täyttä työaikaa. Eikö heille tulisi tarjota vakituista työtä tässä tilanteessa? Tämä koskee 83 000:ta työntekijää — enemmistö on naisia, enemmistö on nuoria, on myyjiä, on terveydenhuoltoalan työntekijöitä — ja tämä on totta, tämä aiheuttaa pelkoa ja epävarmuutta näissä ihmisissä. Jos sairastuu tai

tulee raskaaksi, niin työtunteja ei järjestetä. Tässä ahdingossa nämä nuoret meillä ovat, myös kun puhutaan siitä syntyvyydestä.

Tämä on askel oikeaan suuntaan, mutta tämä on täysin riittämätön. Nollatuntisopimustyöntekijöiden osalta lainsäädännössä on edelleen puutteita ja aukkoja.

14.23 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä nollatuntisopimuksia koskeva hallituksen esitys ja siitä tullut työelämävaliokunnan mietintö ovat mielestäni erittäin hyvät. Lakiesitys luo niitä sääntöjä siihen kipeään tilanteeseen, johon tähän asti ei ole kunnolla sääntöjä ollut juuri minkäänlaisia. Totta kai työlainsäädännön yleiset ehdot ovat koskeneet niitäkin sopimuksia, mutta nyt tässä lakiesityksessä, joka vihdoin ja viimein on saanut mietinnön muodon, on ihan selkeitä sääntöjä.

Ja kannattaisi meidän edustajien muistaa sekin tosiasia, että ei kukaan työnantaja kiusallaan mitään sopimuksia rupea tekemään, en jaksa sitä uskoa, vaan kyllä siinä syntyy selkeästi tarve saada työvoimaa. Esimerkiksi kausitöissähän tyypillisesti kesäaikana tarvitaan semmoista työvoimaa, joka ei ole ollut esimerkiksi talvikautena ennakoitavissa mitenkään, ja tällaiseen työvoimaan varmaan on sitten tarve. Kun ihminen pääsee töihin, työnantajan palvelukseen, vaikka määräaikaisella sopimuksella, niin sehän johtaa hyvässä tapauksessa siihen, että kaveri kunnostautuu töissä ja työnantaja toteaa, että tämä nuori mieshän on kelvollinen töihin ja vaikka pitempääkin sopimukseen, joka avaa sen mahdollisuuden pysyviin työpaikkoihin.

14.24 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä näillä nollatuntisopimuksilla työnantaja tarkoittaa hyvää, ei niitä todellakaan tehdä turhan takia, ja nykyaikainen työnantaja lähtee siitä, että työntekijä, joka on tyytyväinen, suoriutuu työstä motivoidusti ja tulos on yleensä parempi. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta]

Se, että suoraan näitä toistaiseksi voimassa olevia työsopimuksia tuskin syntyy lainkaan, johtuu siitä, että sen toisen osapuolen, yrittäjän, riskinkantokyky ei tahdo riittää siihen, että hän ottaisi sellaisen vastuun, esimerkiksi palvelualalla, jossa työvoiman kysyntä ja palvelun tarve vaihtelee vuoden tai vuorokauden tai viikon aikana voimakkaasti. On kuitenkin parempi, että ihminen pääsee työyhteisöön tavalla tai toisella kiinni.

Tekisi mieli sanoa, että varmaan syntyvyyden heikko taso on osittain työmarkkinoista kiinni, mutta mielestäni se johtuu siitä, että on yleissitova järjestelmä, jonka johdosta työhön pääsemisen kynnys on tehty ehkä 15 prosentille suomalaisia aika hankalaksi, [Puhemies koputtaa] ja siihen joukkoon sisältyy paljon nimenomaan nuoria ihmisiä.

14.25 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Suutari, esitin täällä lähetekeskustelussa kysymyksen ministerille — esitän sen nyt teille: Meillä oli semmoinen Eetu-niminen nuorimies, 25-vuotias, tämmöisessä pätkätyöpamfletissa. Hän oli neljällä työnantajalla nollatuntisopimuksilla. Joulukuussa palkka oli yhteensä näiltä neljältä työnantajalta 1 670 euroa — 1 672 taisi olla loppusumma — ja sitten tammikuussa 167 euroa. Kysymys kuuluu: Miten tämä laki muuttaa tätä tilannetta? Miten tämmöisessä tilanteessa perustetaan perhettä ja mietitään lasten synnyttämistä?

Sitten haluaisin myös todeta, kun totesitte, että pitää keskustella vain siitä asiasta, joka on nyt täällä keskustelussa, että tämän hallituksen koko politiikka on hyvinkin palkansaajavastaista ja hyvinkin nuorten ihmisten vastaista, jos miettii näitä esityksiä määräaikaisen

työsuhteen perusteettomuudesta tai ikuisesta koeajasta työsuhdeturvan heikentämisen muodossa. [Markku Eestilä: Hyvänen aika!]

14.26 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kuitenkin hyvä muistaa tässä keskustelussa, että lähtökohtanahan oli kansalaisaloite nollatuntisopimusten täydellisestä kieltämisestä ja se ei saanut eduskunnan tukea, koska haluttiin, että työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee lainsäädännön parantamista. Meillä on nyt käsillä se esitys, mikä on lainsäädännön parantamista ja minkä myöskin työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on mietinnössään käsitellyt.

On muistettava se, että jos ei olisi nollatuntisopimuksia, niin toinen vaihtoehto olisi, että olisi sitten vuokratyövoimaa. Elikkä täytyy miettiä, että kun työelämä ylipäätänsä pirstaloituu, niin työn kuva muuttuu, ja siinä mielessä tässä talossa täytyy tehdä kaikki sen eteen, että ne työolosuhteet olisivat yhä parempia. Kyllä jaan sen huolen, mikä täällä salissa on esitetty syntyvyyden suhteen: on kyllä aivan selvää, että vakityösuhteet ovat niitä työsuhteita, joissa ihmiset uskaltavat perustaa perhettä ja hankkia lapsia. Eli siinä mielessä tämä huoli on varmasti yhteinen, mutta kyllä tämä on kuitenkin askel parempaan suuntaan.

14.27 **Eero Reijonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa meitä on muutama hieman varttuneempi edustaja, ja ainakin kun itse perhettä perustin ja muodostin, työttömyysturva oli huomattavasti heikompi kuin tänä päivänä. [Suna Kymäläinen: Oliko vakityö?] Mutta sen ohella kuitenkin uskallettiin perhe perustaa ja lapsia tehdä; ehkä nyt tässä on elämä muuttunut ja tilanne on vähän erilainen. [Suna Kymäläinen: Oliko työmarkkinat erilaiset?]

Minusta on aika kova väite, että palkansaajavastaista on ollut hallituksen politiikka. Jos 100 000 uutta työpaikkaa on luotu tämän vaalikauden aikana, niin ei se voi olla hirvittävästi palkansaajavastaista, kun uskon, että kaikki työntekijät haluavat kuitenkin sitä työtä. Lähtökohtaisesti näin varmasti on.

Työpaikat syntyvät yrityksiin, yrittäjä kantaa riskin, ja varmaan tämäkin nyt käsittelyssä oleva lakiehdotus on oikean suuntainen. Sopimuksethan tehdään kuitenkin sen työntekijän ja työnantajan välillä, ja minä uskon, että kaikki yrittäjät tänä päivänä haluavat myöskin työntekijän parasta.

14.28 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen tarkoituksena nimenomaan oli parantaa kahta merkittävintä epäkohtaa.

Toinen oli se, että tarve on täydelle työlle mutta ei palkata kuin nollatuntisopimuksella. Tämän pitäisi poistua, ja toivottavasti niitä oikeudenkäyntejä syntyy, että työnantajat, jotka ovat sellaisia, että tällä tavalla pelaavat, joutuvat sitten edesvastuuseen siitä, koska työmarkkinat vaativat nimenomaan reilua peliä. Minun mielestäni se on reilu peli, että jos on täysaikainen tarve, niin palkataan täysaikaiseksi.

Sitten toinen tarve on sellainen, että jostakin muusta syystä kuin työn tarpeen vaatimuksesta vähennetään työntekoa, minkä edustaja Rinne täällä toi esille. Sen pitää myös tästä poistua. Ja nimenomaan tämän lakiesityksen kautta se poistuu, jos käydään sitten oikeudenkäyntejä, joissa työnantaja joutuu vastuuseen niistä, koska on jollakin muulla perusteella kuin työn oleellisen vähenemisen perusteella vähennetty työtä.

14.29 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nollatuntisopimus nykyisellään on ilmainen reservi työnantajalle ilman työnantajavastuita.

Mutta jos puhutaan tästä Sipilän hallituksen työllisyys- ja työmarkkinapolitiikan linjasta, niin kyllähän sen tavoite on, että se palastelee sekä työttömien että työntekijöitten joukon. Aktiivimallin leikkausten kohteeksi joutuvat tietyn tyyppiset työttömät, nuoret ovat olleet jo nyt tähän mennessä monien heikennysten kohteena, ja kiky-sopimus kohtelee erityisesti naisia ja naisvaltaisia aloja aika lailla kurjasti. Ja tällä mietinnöllä ei kyllä tule mitään oleellista muutosta parempaan.

Aiemmin, silloin kun pidettiin huolta — tai ainakin yritettiin pitää huolta — kunnon pelisäännöistä, työvoimapolitiikan tavoitekin oli se, että ensin työntekijä esimerkiksi harjoittelupaikan kautta käy näyttämässä itseään, sitten tuettu määräaikainen työpaikka, sitten määräaikainen työpaikka ilman tukea ja sen jälkeen toistaiseksi voimassa oleva työsopimus. Eli pyrittiin pysyvään työsuhteeseen, kun nyt näyttää olevan tarkoitus, että pyritään pysyvään epävarmuuteen.

14.31 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme tosiaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa käsitelleet tätä asiaa pitkään ja monelta kantilta. On totta, että tämä on hiiren askel parempaan suuntaan. On tärkeää luoda hyvät pelisäännöt, koska me tiedämme, että varsinkin sote-alalla tämä tulee kasvamaan. Nyt kun tätä hallituksen uudistusta viedään, tämäntyyppiset työsuhteet tulevat varmasti sote-alalla enemmän lisääntymään.

Mutta ehkä tämän koko asian pihvi on se, että tämä vakiinnuttaa nollatuntisopimusten käytön osaksi meidän työmarkkinoitamme, ja minun mielestäni se on huolestuttavaa.

Sitten tästä ehdosta, että työvoiman tarve on kiinteä. Jos minä työskentelen vaihtelevan työajan sopimuksella ja minulla on paljon tunteja, mutta sopimuksessa on kuitenkin nolla, niin minä voin pyytää työnantajalta jotain neuvottelua, mutta ei se välttämättä johda mihinkään tuloksiin. Eli käytännössä meidän olisi pitänyt selkeämmät pelisäännöt luoda tälle. Minä en ymmärrä, minkä takia oikeuden kautta aina pitää hakea ratkaisua. Eikö meidän lainsäätäjien pitäisi tehdä selkeät pelisäännöt, ettei tarvitsisi lähteä oikeuteen riitauttamaan näitä?

Tämä vakiinnuttaa nollatuntisopimukset osaksi meidän työmarkkinoitamme, ja se on valitettavaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Käydään vielä muutama vastauspuheenvuoro ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Heikkinen.

14.32 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on historiallisen alhainen syntyvyys, ja sen pohjalta olen kyllä sitä mieltä, että on kyllä ihan aiheellista kaikissa väleissä tähän huomiota kiinnittää.

Edustaja Lindtman nosti kolmantena kohtana yhteiskunnallisen ilmapiirin merkityksen myös lasten hankkimisen aloittamisessa merkityksellisenä asiana. Hyvä on muistaa, että myös me luomme sitä ilmapiiriä, mitenkä me asioista täällä puhumme ja mitenkä media sen välittää.

Lapsi- ja perhestrategian valmistelu päätettiin aloittaa kehysriihessä. Tämä on valtavan tärkeä asia, että me saisimme vaalikausien yli jatkuvaa politiikkaa, joka tukee, eivätkä nämä ratkaisut poukkoile. Sillä on varmasti merkitystä, miten nuoret perheet kokevat tur-

vaa tässä asiassa. On myös hyvä muistaa, että me yhdessä päätimme antaa, kun Suomi täytti 100 vuotta, Itlalle, Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiölle, 50 miljoonaa euroa, ja tuo säätiö tekee työtä lapsien ja lapsiperheiden hyväksi. Se on [Puhemies koputtaa] iso ja merkittävä päätös.

14.33 **Kaj Turunen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tietysti uskon, että oppositio tänä päivänä väittää, että tämä hallitus on tehnyt palkansaajavastaista politiikkaa, mutta kun itse olin viime vaalikaudella oppositiossa, arvostelin silloista hallitusta kovasti siitä, että silloinen hallitus teki palkansaajavastaista politiikkaa. Ja itse asiassa se onnistuikin sitä tekemään sillä tavalla, että menetettiin 100 000 työpaikkaa, jotka tämä hallitus on kuitenkin saanut tehtyä takaisin, eli tehnyt palkansaajia lisää liki 100 000 tähän maahan. Kun sen lisäksi työn verotusta on vähennetty, niin ei tämän hallituksen toimia nyt voi oikein moittia palkansaajavastaisiksi.

Mutta kun otettiin esille tämä syntyvyys ja sen väheneminen, se on tietysti huolestuttava asia. Siihen vaikuttaa ylipäänsäkin nuorten usko tulevaisuuteen, ja siihen liittyy monta eri asiaa. Mutta minä en ymmärrä tätä logiikkaa, kun sanotaan, että jos nollatuntisopimuksen piirissä olevien asemaa parannetaan, se vaikuttaisi negatiivisesti syntyvyyteen. Tämä logiikka ei mene perille.

14.34 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Vartiainen aiemmin totesi, että nollatuntisopimuksia tekevät vain he, ketkä haluavat nollatuntityösopimuksen ottaa vastaan, mutta samaan aikaan hallitus on esittämässä, että alle 30-vuotiaiden tulisi näitä sopimuksia vastaanottaa.

Tässä laissa, tässä esityksessä, sanotaan, että nollatuntisopimukselle pitää aina olla perusteet. Mutta mitkä ne perusteet ovat? Otan esimerkin, kuinka on esimerkiksi jäätelökioskin myyjän osalta. Oma tyttäreni on aikanaan työskennellyt jäätelökioskilla, ja kun hänelle oli työpäivä merkitty ja aamulla satoi vettä, työnantaja soitti, että nyt sataa vettä, ei tarvitse tullakaan. Iltapäivällä paistoi aurinko, jolloin työnantaja soitti neljän aikaan, että viideltä pistetäänkin kioski taas pystyyn, tervetuloa töihin ja niin pois päin. Eli onko sää se tekijä? Ja kuinka oletetaan, että nämä nuoret ihmiset elävät tässä jatkuvassa odotuksessa, että onko menossa töihin aamulla vai iltapäivällä ja niin poispäin?

Me keskustelemme tässä kansalaisaloitteen pohjalta tehdystä hallituksen esityksestä, ja tuntuu kovin erikoiselta, että täällä jatkuvasti todetaan, että nyt on kysymyksessä kompromissi. [Puhemies koputtaa] Ketä vastaan kompromissi?

14.36 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ojala-Niemelä kertoi tilanteesta, jossa me elämme tällä hetkellä. Meillä on nollatuntisopimus 0—40, ja tällä rajataan se työnantajan mahdollisuus tehdä tämänkaltaisia sopimuksia, mutta sen tulee perustua nimenomaan siihen työvoimatarpeeseen.

Edustaja Kymäläinen otti juuri esille tilanteen, jossa tällä lainsäädännöllä nyt määritellään työvuorolistan tekemisen velvoittavuus kolme viikkoa etukäteen. Tämänkaltaista tilannetta ei voi syntyä enää tässä uudessa tilanteessa, [Suna Kymäläinen: Niinkö?] siis lainsäädännön pohjalta. Itse asiassa tämähän on harvinaisen hieno tapa päättää kansalaisaloite, jossa asiantuntijat ovat pohtineet, miten tullaan järjestämään kolmikannassa, sen jälkeen siitä on tehty lainmuutokset ja ne lähes yksimielisesti nyt hyväksytään täällä. Itse asiassa edustaja Kontula otti esille sen, että ainoa ero osa-aikatyön ja vaihtelevaan työaikaan pe-

rustuvan sopimuksen välillä on nimenomaan lisätyön tarjoamisvelvoitteen hyväksymisessä.

14.37 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hehkutetaan niitä 100 000:ta uutta työpaikkaa, niin pitää muistaa, että ensimmäisellä vuosineljänneksellä tehtyjen työtuntien määrä ei kuitenkaan lisääntynyt. Jos työpaikat lisääntyvät mutta työtunnit eivät lisäänny, niin minun matematiikallani siellä ei voi olla taustalla muu kuin työn pirstoutuminen, josta me osittain puhumme silloin, kun me puhumme nollatuntisopimuksista.

Täällä on hallituksen puolelta sanottu, että opposition vaatimuksia nollasopparisääntelyn tiukentamiseksi ei voi tehdä, koska työpaikat. Minä haluaisin nyt kuulla, millä lailla tämä minun vastalauseeni sisältämä esitys lainsäädännön selkiyttämisestä ja ymmärrettävämmäksi tekemisestä heikentää yritysten mahdollisuutta työllistää, tai millä tavalla ne muut esitykset, joista viime viikolla äänestettiin — oikeus irtisanoutua, jos työantaja ei työtä tarjoa yhtään tuntia — heikentävät työllistämismahdollisuuksia.

14.38 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän pyrkimyksenä on tietysti se, että nuorilla, niin kuin kaikilla muillakin, on työtä, on sellaista työtä, että voi saada työkokemuksia ja sen kautta osoittaa ne kykynsä ja saada se vakituinen työpaikka. Kaikki nämä kokonaisuudet, mitä hallitus on tehnyt, tähtäävät siihen, että ihmisillä olisi enemmän työtä. Kyllä minä kummeksun vähän näitä puheenvuoroja, että tällä 100 000 uudella työpaikalla ei olisi mitään merkitystä, vaan tällä nyt pirstaloitaisiin ja se olisi jollakin tavalla huono asia. [Välihuutoja vasemmalta] Olisiko se sitten parempi vasemmiston mielestä, että nämä ihmiset olisivat työttöminä, kortistossa, syrjäytymässä, eivät saisi työkokemusta, eivät pääsisi työelämään kiinni, eivät pystyisi sitä omaa elämäänsä rakentamaan eteenpäin?

Kyllä joka tapauksessa tämä lainsäädäntö, mitä nyt nollatuntisopimuksiin liittyviin asioihin on tehty, parantaa asemaa. Ja kuten tässä keskustelussa on käynyt ilmi, niin sosiaaliturva ja nämä määräaikaiset työsopimukset yhdistyvät, ja se on totta kai askel [Puhemies koputtaa] parempaan suuntaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Siitä ollaan samaa mieltä!]

14.39 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä iloitsen siitä, että lähes 100 000 ihmistä on saanut polun työpaikalle. Ja jos hallitus haluaa siitä kaiken kunnian ottaa, niin ottakaa pois, mutta muistakaa se, että on väärin vannoa täällä sitä, että näille 100 000 uudelle työllistyneelle tulee tuhat euroa enemmän kuukaudessa. Sitä älkää kertoko. Edustaja Kontula kertoi tässä juuri, että yhtään työtuntia lisää ei ole tullut. Mistä voidaan silloin sanoa, että markkinoille, työttömille on tullut tuhat euroa kuukaudessa lisää, jos yhteen laskien ei ole tullut yhtään lisätuntia? Joku on silloin menettänyt niitä työtunteja saman verran, ja se tarkoittaa juuri edustaja Kontulan kuvaamaa tilannetta, että työelämä on pirstoutunut. Joltain tämä on siis pois. Minun mielestäni on epäjohdonmukaisuutta väittää, että melkein 100 000 ihmiselle on tullut [Puhemies koputtaa] tuhat euroa kuukaudessa lisää, kun se on ollut joltain pois.

14.40 **Eero Reijonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy kyllä todeta, että eduskuntasalissa lakien kautta me emme lisää niitä tuhansia euroja, ne

ovat sopimusyhteiskunnan asioita, niin kuin ensimmäisessä puheenvuorossanne viittasitte. Nyt vähän puhutte ristiin siitä, että se onkin meidän vikamme täällä eduskunnassa, jos ei ole tuhatta euroa tullut tilille rahaa, kun on tämä uusi sopimus saatu, [Eduskunnasta: Tehän väitätte hallituksen ansioksi kaiken!] ja ymmärtääkseni laajasti myöskin vasemmalla tuettiin kiky-sopimusta, joka nyt on teillä vähän hakusessa, onko se hyvä vai ei. Tuntuu siltä, että jos ei ole tullut tuhatta euroa, niin on väärin sammutettu tämä työttömyystilanne, eli siitä tässä on minusta kysymys, puhutaan ihan eri asioista.

14.41 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen haluan korostaa, että tämä lakiesitys on parannus nykytilanteeseen, sitä ei oppositio missään nimessä halua kiistää. On totta myös se, että meillä on ihmisiä, jotka haluavat tehdä töitä nollatuntisopimuksilla, ja sekin on silloin ihan ok. Mutta ne, jotka haluaisivat lisätunteja, jäävät edelleenkin yksin vaatimaan näitä oikeuksiaan. Esimerkiksi, jos työntekijä on sitä mieltä, että työajan vakiinnuttaminen olisi perusteltua siellä hänen työpaikallaan ja työtä olisi enemmän, ja hän lähtee vaatimaan asiaa, niin kyllä siitä tulee hänelle pitkä ja vaativa prosessi ja moni työntekijä jättää asian kesken, jos hänen täytyy viedä tämä oikeuteen. On aivan liian kohtuutonta vaatia tämmöistä asiaa. Toisaalta on myös suuri riski siitä, että tunnit vähenevät tai loppuvat ihan kokonaan, jos työntekijä rupeaa kritisoimaan työnantajaa.

14.42 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmettelen sitä asennetta, että muka työnantaja olisi semmoinen ilkeä, joka haluaa ihmisiä kiusata joillakin kummallisilla sopimuksilla. Todellakin tiedän sen, että esimerkiksi kiinteistöhuoltoyhtiöillä ja monilla tällaisilla kausityötä teettävillä yhtiöillä on näin kesäaikana paljon sellaista työtä, jota ei todellakaan esimerkiksi talviaikana ole, ja palkataan tämmöistä työvoimaa, joka on hetken aikaa talossa. Itsekin olen aikanaan opiskelun lomassa tällaisia töitä tehnyt paljon ja hankkinut opiskelurahat sillä, enkä ole yhtään katkera siitä ajasta — mielenkiintoista, haastavaa aikaa — [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] ja se on mahdollistanut sitten myös sitä kautta pysyvän työsuhteen. Edustaja Lindtman, sitä kautta löysin sen oman leipäpuuni, joka sitten on kestänyt 25 vuotta, metsäammattilaisen työtä ennen tätä työtehtävää. Älkää nyt, hyvät ihmiset — aivan on varmaa, että siitä työstä, jota ihminen tekee ja luo sen suhteen siihen työnantajaansa ja näyttää ne kyntensä, että minä pystyn nämä hommat tekemään, se työnantaja sitä työntekijäänsä ei halua karkuuttaa, kun se näkee, että tämä kaverihan pystyy töihin. Muistakaa myös tämä, [Puhemies koputtaa] ei tässä ole pelkkää mustaa, tämä on ihan hyvä asia. [Olavi Ala-Nissilä: Yli neljänneksessä yrityksistä on työvoimapulaa!]

14.43 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskosella taitaa nyt mennä kausityö ja nollatuntisopimukset sekaisin, vaihteleva työaika sekaisin, mutta voimme tähän palata myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Tähän syntyvyyteen: En ollut kyllä uskoa korviani, kun edustaja Reijonen sanoi, että kyllähän sitä ennenkin lapsia tehtiin ja että liittyykö tämä työelämän epävarmuus nyt siihen. Tiedättekö te, hallituspuolueet, minkälaisessa määräaikaisuuksien, pätkätöiden todellisuudessa nykypäivän nuoret työmarkkinoilla elävät? 60 prosenttia uusista määräaikaisuuksista kohdistuu nimenomaan naisille [Oikealta: Kyllä kyllä!] ja erityisesti nuorille ja naisille, ja monet näistä pätkätöistä kasaantuvat juuri siihen vaiheeseen elä-

mää, jolloin pitäisi ottaa niitä rohkeita askelia ja rakentaa elämänpolkua eteenpäin. Kuvaavaa on tämä hallituksen esitys näistä nollatuntisopimuksista. Te ette edes hyväksy sitä, että henkilöstöryhmät saisivat tiedon, millä perusteella firmassa nollatuntisopimuksia käytetään. Edes tietoa te ette suostu antamaan [Puhemies: Aika!] työntekijöille. Onko tämä oikein? No ei ole.

14.44 **Reijo Hongisto sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropponen käytti erittäin hyvän ja ansiokkaan, rakentavan puheenvuoron, kiitän häntä siitä. Edustaja Lindtman käytti puheenvuoron, pohdiskeli sitä, minkä takia lapsia tehdään. Menemättä nyt sen enempää siihen tekotapaan tai motivaatioon, minkä takia lapsia ylipäätänsä tehdään tai minkä takia lapsia siunaantuu, mutta kun edustaja Lindtman kysyi, ”tiedättekö te näitten nuorten elämästä”, niin itselläni on kaksi poikaa, vähän yli 20-vuotiaita molemmat, ja molemmat tekevät pätkätöitä. Vappuna tulivat kotiin, kertoivat isälle iloisena siitä, että ”isä, jälleen työsopimusta uusittiin, nyt on jalka ovenraossa”, ja minä sitten pojille sanoin, että ”tämä on vähän niin kuin urheilusuoritus, nyt on näytön paikka ja katsotaan, valitaanko miehet kisoihin”. Pojat iloitsivat siitä, että saavat opiskella ja saavat tehdä näitä töitä tässä ohessa. Asia on varmasti hyvinkin monitahoinen, ja tuntuu siltä, että tässä puhutaan toisemme ohi ja on tapahtunut lievää väärinkäsitystä, mutta ollaan hyvä polun suunnassa [Puhemies koputtaa] ja jatketaan edelleen asian eteenpäinviemistä.

14.46 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä oli hetki sitten keskustelua siitä, mikä on tämän hallituksen asenne kokonaisuudessaan työelämään ja sen turvallisuuteen/turvattomuuteen, ja kun täällä kerrottiin hallituspuolueiden toimesta, että emmekö ollenkaan muista, mitä kaikkea tässä tällä hallituskaudella on tehty, niin minä voin kyllä mennä takuuseen, että kyllä muistetaan. Kyllä varmasti moni muistaa esimerkiksi nämä pakkolakiuhkailut, mitä hallitus teki: hyppäsi Elinkeinoelämän keskusliiton pukukoppiin, ja sieltä käsin sitten seurauksena syntyi lopulta tämä kiky, jonka seurauksena kävi niin, että kyllä varmasti aika moni julkisen sektorin pienipalkkainen nainen muistaa, että lomarahat on tämä hallitus käytännössä leikannut. Moni ihminen muistaa, että tämä hallitus toi oikeudentajua loukkaavan aktiivimallin, ja varmasti moni ihminen tänä päivänäkin kysyy, tuolla vapputoreilla todella moni nuori ihminen tuli kysymään, miksi on niin, että nyt sitten edelleen ollaan heikentämässä työsuhdeturvaa muun muassa näiden nuorten perusteettomien pätkätöiden osalta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Ala-Nissilä, ja sitten mennään puhujalistaan.

14.47 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luin juuri Elinkeinoelämän keskusliiton viimeisen tiedotteen siitä, että 22 prosenttia suomalaisista yrityksistä potee työvoimapulaa ja näkee, että se on heillä kasvun este. Tämä seikka, että töitä on tarjolla, kyllä parantaa työntekijän asemaa aina. Me tiedämme, että palkat alkavat joillain olla hiukan ylöskinpäin jo, ja se on työntekijän taloudessa tietysti hyvä asia kokonaisuudessaan, ja kokonaisuuden kannalta sitä pitää miettiä. Mutta kyllähän tämä suuri kuva kannattaa muistaa, että nyt on toivon näköala nuorilla, kun on töitä ja haetaan suoraan korkeakoulusta jo ennen valmistumista töihin monilla aloilla.

14.47 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula sanoi kyllä asian niin kuin se on, että ikävä kyllä tehdyt työtunnit eivät ole lisääntyneet siinä samassa määrässä kuin työpaikkojen määrä on tilastojen mukaan lisääntynyt. Me olemme tehdyissä työtunneissa vuoden 2000 tasolla tällä hetkellä, ja tässä on koko meidän keskustelumme ydin, että työsuhteet ovat pirstaloituneet ja tätä nollatunti- ja osa-aikaisuushommaa on yhä suuremmassa määrin.

Minun huoleni on aito tästä syntyvyydestä, että nuori ikäluokka kohtaa tämän epävarmuuden koko voimallaan. Niillä, jotka ovat olleet jo työelämässä, on kuitenkin keskimäärin ottaen paremmat työehdot suhteessa yöpaikan turvallisuuteen. Jos me emme tätä huolta voi katsoa koko politiikassa, mitä Suomessa tehdään, mukaan lukien hallituksen politiikka, niin eihän meillä sitten ole mitään ratkaisujakaan. Kyllä täytyy puhua siitä, miksi syntyvyys on romahtanut viime vuonna tasolle, jota ennen [Puhemies koputtaa] ei ole nähty kuin nälkävuosien aikana.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt mennään puhujalistaan.

14.49 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pakko ehkä vielä tähän äskeiseen debattiin kommentoida sen verran, että kyllä työpaikkoja on syntynyt lisää tällä vaalikaudella. Lisäys on nimittäin 77 090 työpaikkaa. [Suna Kymäläinen: Entäs työtunnit? Työtunnit eivät ole lisääntyneet!] Se on aika merkittävä määrä. Nämä ovat syntyneet pk-yrityksiin, ja tämä sali varmasti ymmärtää hyvin, miten talouden lainalaisuudet toimivat, eli on erittäin tärkeää, että meillä on yrityksiä, jotka pystyvät työllistämään ihmisiä, ja talous on lähtenyt kasvuun, 90 000 ihmistä on saanut työtä. Siinä näkyy varmasti se ilmiö, että meidän työelämämme on suuressa murroksessa. Työ on pätkittäistä, kausittaista, se on pirstaleista, ja siksi on hirvittävän tärkeää, että meidän sosiaaliturvamme pystytään yhteensovittamaan tähän uudenkaltaiseen työhön. Meillä on paljon sesonkiluontoista työtä, sitä ei riitä koko vuodeksi, mutta on tärkeää, että silloin kun sesonki on kuumimmillaan, sekin työ saadaan tehtyä.

Arvoisa puhemies! Minusta on kuitenkin hirvittävän tärkeää, että oppositiokin on tunnustanut ja myöntänyt vastalauseissaan, että tämä hallituksen esitys on ehdottomasti oikeansuuntainen. [Suna Kymäläinen: Me olemme koko ajan toistaneet sitä!] Voi totta kai aina kritisoida sitä, että se on riittämätön, varmasti kaikki esitykset ovat opposition mielestä riittämättömiä, mutta tulokset puhuvat kuitenkin sen puolesta, että talous on kääntynyt, joten jotakin on ehkä onnistuttu tekemään oikein. Voi toki sanoa, jos ei usko, että ne ainakaan hallituksen ansiota olisivat, mutta hallitus ei ole ainakaan ollut kasvun esteiden tiellä, kuten ilmeisesti edellinen hallitus oli.

Arvoisa puhemies! Tähän hallituksen esitykseen sitten: Minusta on erittäin tärkeää, että on esimerkiksi sairausloma-ajan palkka, irtisanomisajan palkka, ne asiat, joilla pystytään ennakoimaan, miten pätkittäiset ja kausittaiset työsuhteet menevät. Jos miettii vaikkapa sitä vuoden alun keskustelua, kun esiteltiin se kymmenen kohdan lista, niin siellähän oli monia asioita, jotka liittyivät epäsuorasti myös siihen: se, että pystyy opiskelemaan sosiaaliturvalla kuusi kuukautta, se, että pystyy toimimaan yrittäjänä neljä kuukautta ja saa samaan aikaan työttömyysturvaa. Erittäin merkittäviä asioita.

Tässäkin keskustelussa on noussut esille vaikkapa tämän sovitellun päivärahan maksaminen ja viivästykset siinä. On aivan selvää, ettei ihminen voi elää ilman rahaa yhtään kuukautta. Meillä on olemassa kaikki tietotekniikka, data siihen, että niiden pitäisi tulla no-

peasti tilille, ja toivottavasti siihen päästään, ja siihenhän hallitus on kiinnittänyt huomiota jo aikaisemmin kaudellaan. On hirvittävän tärkeää, että kun ensi vuoden alussa tulee vaikkapa kansallinen tulorekisteri voimaan, niin reaaliaikaisesti jokainen pystyy seuraamaan omia tulojaan, myös työnantajat, työntekijät näkevät ne, Kela näkee, verottaja näkee, mistä kaikesta se työntekijän potti muodostuu, joten uskon kyllä, että silloin tällaiset viivästykset saadaan pois.

Toki paljon työtä on vielä tehtävänäkin. Se, että meillä on nuorisotyöttömyys edelleenkin noin 20 prosentissa, vaatii kyllä järeitä toimia, totta kai, mutta positiivista on se, että myös nuorisotyöttömyyden suunta on laskenut, kuten pitkäaikaistyöttömyyden ja kaikkinensa työttömyyden.

14.52 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Minua askarruttaa tässä kyseisessä esityksessä edelleenkin aktiivimalli. Nimittäin jos henkilö saa tämän nollatyösopimuksen ja aktiivimalli edellyttää, että töitä tehdään 18 tuntia kolmessa kuukaudessa, niin jos ei niitä töitä ole vaan on pyöreä nolla se kolme kuukautta, niin joutuuko tämä henkilö aktiivimallin kouriin ja leikataanko hänen työttömyysturvaansa? [Eero Heinäluoma: Kyllä joutuu!] Tähän minä haluaisin saada vastauksen. Tähän ei saanut viimeksi vastausta. Jos henkilö on siis ollut aktiivinen, hankkinut työpaikan, hankkinut ehkäpä ihan omaehtoisesti nollatuntisopimuksen ja saanut työnantajan siihen matkaan, niin häntä kuitenkin rangaistaan siitä.

Sitten toinen asia. Kyllä tämä nollatuntisopimus nyt antaa työnantajille mahdollisuuden pitää henkilöä nollatunneilla ihan pärstäkertoimen mukaankin. Jos ei näitä tunteja anneta henkilölle, niin hän ei saa sairausajan palkkaa, hän ei saa äitiysrahaa, ei saa äitiysajan palkkaa, ei saa irtisanomisajan palkkaa, ei saa mitään palkkaa.

Täällä sanottiin toiselta puolelta, että ei tarvita enää tämmöisiä vuokratyösopimuksia. Tiedättekö te, mitä vuokratyösopimukset ovat? Silloin, kun ne toimivat oikein, ne takaavat sille työntekijälle saman palkan kuin mitä siitä työstä tehdään muutoinkin siinä työpaikassa. Niin tehdään firmojen välillä myös, niissäkin on olemassa sopimuksia. Toivoisin toki, että kokoomuskin tulisi mukaan siihen, että myös vuokratyösopimusten ehdot saataisiin sellaisiksi, että työntekijät eivät ole eriarvoisessa asemassa työpaikalla riippuen siitä, ovatko suoraan työnantajaan kiinnittyneitä vai vuokrafirman kautta sinne tulleita työntekijöitä.

Sen lisäksi täällä on hehkutettu sitä, että nyt kun tehdään sopimuksia, siellä voi olla työntekijällä avustaja mukana. Oletteko koskaan kuulleet, että se on jopa suositeltavaa, että avustaja on mukana? Sitä avustajaa on aikaisemmin kutsuttu luottamusmieheksi tai luottamusnaiseksi, nykyisin luottamushenkilöksi ja jopa varaluottamushenkilöksi, ja se pitäisi esimerkiksi meidän työministerimme tietää, koska hän on Voikkaan tehtaan osaston varaluottamusmies ollut. Hän on varmasti ollut mukana sopimassa erilaisista asioista aikaisemmin työntekijöiden puolelta, ja hänen pitäisi tietää, että se on mahdollista nytkin.

Se, mikä vielä tuli tässä äskeisessä debatissa esille, mikä on pakko vain todeta surullisesti, on, että edustaja Lehti, ennen kuin käveli salista ulos, sanoi viimeisinä sanoinaan, että kyllä nämä tällaiset yleissitovuudet voidaan sitten unohtaa, kun on tämmöinen nollasopimus. Eli tämän tarkoitus on romuttaa yleissitovat ja normaalisitovat [Puhemies koputtaa] työehtosopimukset viime kädessä.

14.55 **Eero Suutari kok:** Arvoisa puhemies! Tämä salikeskustelu on vellonut vaikka missä — viime kauden päätöksiä ja niin edelleen — ja minulla on kyllä sellainen kuva, että edellinen hallitus teki ihan vakavasti työtä siinä missä tämä nykyinenkin hallitus, ja siinä

oli tehtävänä ensiksi tietysti pysäyttää se jyrkkä alamäki, mikä silloin oli tapahtunut. Jälkikäteen voi tietysti numeroista päätellä, että olisi huonoja päätöksiä tehty, mutta minä itse muistan sen, että kun 2000-luvulla meidän yritys oli Saksan Hannoverissa joka vuosi semmoisilla messuilla kuin Cebit ja näki sen kehityksen, mitä suomalaiselle insinööriosaamiselle tapahtui siinä välissä, niin ensin oli alkuun ehkä muutama kymmenen pientä kiinalaista yritystä tarjoamassa esimerkiksi tietoliikennepuolen palveluja, ja sitten kun siellä kävin vuosina 2007—2008, niin puolet yrityksistä oli kiinalaisia, ja ne olivat todella isoja yrityksiä, elikkä niitten voima oli isompi kuin kaikilla muilla yhteensä. Kyllä siinä vaiheessa tuli mieleen, että eiköhän tässä pitäisi jotakin tehdä suomalaisen osaamisen ja myös työn hyväksi.

Elikkä juuri nimenomaan sen romahduksen jälkeen, mihin oli tultu, esimerkiksi tietoliikennepuolella ja metsäteollisuudessa, ei ollut tietenkään helppo nousta uudelleen, ja edellisen hallituksen piti tehdä sopeuttamispäätöksiä ja veronlisäyspäätöksiä, jotka kaikki vaikuttavat tietysti huonontavasti työllisyyteen. No, nyt sitten kun ne päätökset olivat loppuneet ja saatiin uusi hallitus, niin kyllä minun mielestäni tämä hallitus on nimenomaan tehnyt sellaisia päätöksiä, joissa edelleen pidetään huoli siitä, että Suomi pysyy kilpailukykyisenä tai ainakin pyrkii siihen kilpailukykyyn ja sitten pyrkii lisäämään suomalaista työllisyyttä, koska se on ainut keino, millä me selviämme, elikkä täystyöllisyys. [Eero Heinäluoma: Mitäs ne päätökset on?]

Elikkä tämänkin hallituksen esityksen tarkoituksena on nimenomaan parantaa suomalaisen työelämän laatua ja kitkeä työelämän epäkohtia, jotka olivat hyvin tulleet esille kansalaisaloitteessa, joka koski tätä nollatuntisopimusta. Tämä vahvistaa kyllä työntekijän oikeuksia ja nimenomaan sitä turvallisuudentunnetta, mikä on tällaisessa työssä, mikä on vaihteleva. Ja kun tämä on vaihtelevan työajan sopimus, niin sopii odottaa, että siellä vaihtelevat ne työajat, mutta työntekijällä on etukäteen tiedossa ne asiat.

Tällä parannettiin myös esimerkiksi irtisanomisajan korvauksia ja sairausajan palkkaa, ja sitten tällä oleellisesti helpotetaan työntekijän vapaa-ajan tai muiden töiden yhteensovittamista. Muodostetaan tilanne, jossa työntekijällä on paremmat mahdollisuudet selvitä ajankäytöstä pelkäämättä, että menettää jonkun vaihtelevan työajan työpaikan, jos ei pysty kahdessa työpaikassa esimerkiksi yhtä aikaa olemaan töissä. Sen takia minä tietysti kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

14.59 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä arvostaa edustaja Suutarin puheen sisältöä, sitä, kuinka hyvin hän on asiaan perehtynyt, ja hän osaa kertoa kyllä erinomaisesti sen, mistä tässä on kysymys.

Täytyy sanoa, että tämä on ehkä pieni askel työntekijän työsuhdeturvalle mutta suuri askel sille, että nollasopimus tulee nyt lakiin säädettynä mahdollisuutena. Tähän asti se on valitettavasti ollut lainsäädännön ulkopuolella ja työmarkkinajärjestöt eivät ole keskuudessaan pystyneet tätä asiaa ottamaan haltuun, ja se on hyvää tässä, että tämä on todellakin pieni askel.

Kun täällä puhutaan nollatuntisopimuksista ja vuokratyön tekemisestä, niin sen verran asiantuntemusta pitäisi olla puheenvuorojen käyttäjillä, että tällä hetkellä vuokratyösopimukset suurelta osin ovat nollatyösopimuksia ja niitten valitettavasti härski käyttö perustuu juuri siihen, että kun ihminen sairastuu, niin ilmoitetaan seuraavana päivänä, että nyt ei olekaan tarvetta, jolloin vältytään sitten sairausajan palkanmaksulta. Nyt edustaja Suutari

tuossa kuvasi, että tämä tuo tähän jotakin uutta ja parannusta, ja se on myös hyvä askel tässä. Sitä on turha kiistää.

Syntyvyyteen minäkin nyt haluan puuttua sen verran, että kun edustaja Lehti tuossa sanoi, että yleissitovuus se sitten onkin sellainen asia, joka on kaikkein suurin jarru syntyvyydelle, niin olisin toivonut kyllä, että edustaja Lehti olisi jäänyt kuuntelemaan ne kommentit, [Sirpa Paatero: Uskomaton!] että mitenkäs se nyt sitten näin onkaan, että yleissitovuuden aikana tähän maahan on syntynyt lapsia varmasti enemmän kuin nyt tässä epävarmuuden ajassa. Täytyy osata nähdä, missä on provokaatio ja missä on sitten yliprovokaatio. Eli on värikästä keskustella, mutta on tahditonta heittää aivan sellaisia syytöksiä, että yleissitova työehtosopimus olisi tässä maassa syntyvyyden jarru.

Toivoisin, että hallituspuolueet voisivat olla yhtä mieltä siitä, että edustaja Kontulan tekemä lausuma tulisi kirjatuksi, koska se ei ole keneltäkään pois. Kukaan ei menetä kasvojaan. Kun pyritään yhdistämään ja tekemään lainsäädännöstä selkeämpää, niin se ei ole keneltäkään pois. Toivon todellakin, että siihen hallituspuolueet voivat lähteä mukaan.

15.02 **Kaj Turunen kok:** Arvoisa puhemies! Nyt ei ole enää Tolppanen paikalla, mutta olisin tarkentanut sitä, kun hän puhui ministeri Lindströmistä, että Lindström on ollut luottamusmiehenä. Minun tietojeni mukaan Lindström oli kyllä omalla tehtaallaan aikoinaan työsuojeluvaltuutettu eikä luottamusmies.

Edustaja Kymäläiselle sanoisin sen verran, että kun puhuit tyttärestäsi, joka on jäätelökioskilla ollut töissä, niin minä itse olen ollut toistakymmentä vuotta jäätelökioskiyrittäjänä ja tehnyt nollatuntisopimuksia pitkän aikaa, mutta niissäkin jo nykyisinkin on ollut pelisääntönsä, sellaiset, että työvuorolistat, jotka tehdään kolmeksi viikoksi, on julkaistava viikkoa ennen kuin työvuorolista astuu voimaan. Siis työvuorolista täytyy julkaista viikko ennen ensimmäistä päivää. Ne työvuorot, jotka ovat siinä työvuorolistassa, täytyy työntekijälle sitten maksaa. Eli satoi tai paistoi, ne täytyy kuitenkin joka tapauksessa maksaa. Tämmöinen tilanne, jota kuvasit, että soitetaan aamulla, että nyt ei tarvitse tulla tänään töihin, ei vapauta kuitenkaan työnantajaa maksamasta sen päivän työvuorolistaan merkittyä palkkaa.

Kaiken kaikkiaan, kun nyt vielä sitten nollatuntisopimusten piirissä olevien asemaa parannetaan, niin kuin oppositiokin on tässä nyt myöntänyt sen, että tällä lakiesityksellä parannetaan työntekijän asemaa nollatuntisopimuksissa, minä en näe edelleenkään sitä logiikkaa, miten se vaikuttaisi heikentävästi syntyvyyteen. Kyllä nuorilla, jotka harkitsevat lasta — minulla on omakohtaisia kokemuksia siitä, [Jari Myllykoski: On aika pitkä aika!] mutta ihan viime vuosilta on myöskin omien lapsieni kautta kokemuksia siitä, mitä nuoret miettivät silloin, kun perheenlisäystä harkitaan — se on aika kokonaisvaltainen ratkaisu, ylipäänsäkin usko tulevaisuuteen ja jopa ihan tämmöisiä globaaleja asioita, että mihin tämä maailma on menossa, uskaltaako tähän maailmaan tehdä lapsia. Se lähtee aika laaja-alaisesti liikenteeseen. Totta kai siihen vaikuttaa positiivisesti se, jos on vakituinen työpaikka, mutta positiivisesti siihen vaikuttaa myös se, että on työpaikka yleensäkin, määräaikainen tai sitten sellainen työpaikka, joka luo kuitenkin uskoa siihen tulevaisuuteen, että kaikista niistä velvoitteista, joita perheen hankkiminen tarkoittaa, selviytyy. [Puhemies koputtaa] Nyt kun tehdään parannus, niin ei se ainakaan heikennä sitä pohdiskelua [Puhemies: Aika!] nuorten keskuudessa, että miten se vaikuttaisi syntyvyyteen.

15.05 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Taas tässäkin keskustelussa on tullut esille se, että tämä käsittelyssä oleva lakiesitys lisää työntekijän turvallisuutta ja ennakoitavuutta työmarkkinoilla. Ja näin todella tapahtuu, mutta minkä takia tässä ei nyt sitten olla täysin tyytyväisiä? Ehkä isoin ongelma tämän suhteen liittyy siihen, että tämä lakiesitys ei riittävästi huomioi koko meidän työoikeutemme perusolettamaa sopijapuolten epätasa-arvoisesta neuvotteluasemasta, siis sitä perusolettamaa, jonka varaan koko meidän työoikeudellinen sääntelymme on aikanaan rakennettu. Siinä oletetaan, että työntekijä on riittävän vahvassa asemassa, eli jos työnantaja ei asiallisesti sovi hänen kanssaan niistä työtunneista toteutuneiden työtuntien mukaan, niin viime kädessä hän haastaa työnantajansa oikeuteen näitä asioita puimaan. Tosielämän valossa tällainen on todella epärealistista. Täytyy todella isosta hyväksikäytöstä olla kysymys tai sitten poikkeuksellisen hyvistä resursseista tällä työntekijällä, jotta hän voisi näin toimia. Kun vielä muistetaan, että nollatuntisopimuksia tekevät usein sellaiset työntekijät, jotka ovat hyvin nuoria eivät ehkä ole vielä järjestäytyneet mihinkään liittoon eli heillä ei myöskään ole sitä liiton tukea takanaan, niin epärealistisuus kasvaa ennestään. Kun muistetaan, että nollasopimuksia tehdään usein matalapalkka-aloille, joilla työntekijöiden korvattavuus on helppoa, edelleen laskee todennäköisyys tällaiselle oikeuskäsittelylle.

Minä kerron kaksi esimerkkiä. Ennen tähän taloon tuloani tutkin työkseni epävirallisen ja virallisen työn välimaastossa olevia työntekijöitä.

Tämä minun ensimmäinen esimerkkini on Pirkanmaalta. Afrikkalaistaustainen maahanmuuttaja, jolla on oleskeluluvat ja elämä täällä ihan kunnossa, teki siivoojan töitä marketissa. Työnantaja ilmoitusluontoisesti laski hänen palkkaansa, joka muutenkin oli surkean pieni, lähes 2 eurolla. Minä menin tämän henkilön kanssa käymään ammattiliiton toimistolla, että tähän asiaan pitäisi nyt puuttua, että näin ei sovi toimia, ja sieltä apua tarjottiin, että tämä on ihan selvä kysymys. Työntekijä ei uskaltanut tähän tarttua, koska hän arveli, että hän ei ikinä enää saisi siltä alueelta sen jälkeen töitä, ja edelleen hän siivoaa siellä markettia nyt sillä pienemmällä palkalla.

Toinen esimerkki, eräs kantasuomalainen ystäväni, logistiikka-alan matalapalkkatyötä tekevä henkilö. Hänen yrityksessään oli tapana laittaa koko henkilöstö tai kaikki lattiatason työntekijät palkattomalle lomalle muutamaksi viikoksi joulun aikaan. No, tämä henkilö tiesi, että näin ei saisi TESien ja lakien mukaan toimia, ja niin hän riitautti tämän käytännön ja saikin taisteltua itselleen oikeuden käydä töissä ihan lakien mukaan. Mutta kiitokseksi tästä työnantaja muutti hänen työnkuvaansa niin, että hänet eristettiin eri huoneeseen kuin kaikki muut työntekijät ja hänen taukonsa määriteltiin eri aikaan kuin kaikkien muiden työntekijöiden, jotta tämä asia ei pääsisi leviämään ja jotteivät ne muutkin työntekijät vaatisi, että lakeja pitää tässäkin yrityksessä noudattaa.

Kyllä oppivat siinä niin, että ei kannata näihin asioihin puuttua. Nämä vain esimerkkinä tilanteista, joissa oikeasti matalapalkka-aloilla töitä tehdään, ja jos nyt kuvitellaan, että tämä yksittäinen työntekijä, mahdollisesti järjestäytymätön, käy raskaaseen oikeusprosessiin työnantajaansa vastaan, joka saattaa olla hyvinkin iso, jopa kansainvälinen yritys, niin eihän sillä ole mitään tekemistä tämän maailman ja tosiasioiden kanssa. Tämä on se syy, minkä takia tämä sääntely ei riitä luomaan sellaista turvallisuutta, että tämän esityksen hyvä tarkoitus ja ihan kohtuulliset vaatimukset tosielämässä toteutuisivat. En usko, että toteutuvat.

Toinen asia, mikä on noussut tässä keskustelussa esille useampaan kertaan, on loukkaantuminen siitä, että täällä työnantajien jotenkin epäillään pahuuttaan tai ilkeyttään työn-

tekijöitä kiusaavan. Minä itse pidän hyvin epämiellyttävänä sellaista poliittista keskustelua, jossa lähdetään personoimaan yhteiskunnallisia ongelmia yksittäisten ihmisten luonteenpiirteiksi tai moralisoimaan yksittäisiä ihmisiä ja toimijoita tällaisessa yhteydessä. Minun mielestäni tämä on samaa puhetta kuin se, kun puhutaan työttömien laiskuudesta, ja minä en toivoisi kuulevani sitä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Mutta fakta on, että yrityksen tehtävänä ihan riippumatta siitä, onko työnantaja hyvä vai huono ihminen, on tehdä voittoa, ja mitä pienemmät työvoimakustannukset, sitä suurempi pääoman tuotto, ja tärkein työvoiman hintaan vaikuttava yksittäinen tekijä on kysynnän ja tarjonnan suhde. Tältä pohjalta alityöllistettyjen joukon pitäminen reservissä voi olla yrityksen kannalta sen tarkoituksista käsin täysin johdonmukainen ja looginen toimintatapa täysin riippumatta siitä, onko siellä hyviä vai huonoja ihmisiä töissä tai päättämässä. Kysymys ei ole ihmisten ilkeydestä, ei ihmisten luonteesta, kysymys on kapitalismin luonteesta. Tämä ilmiö korostuu erityisesti palvelualoilla, joilla työn tuottavuutta on vaikeata kasvattaa, ja sitä kautta halu tuoda pääoman kasvua työvoimakustannuksia alentamalla kohdistuu helposti työehtoihin.

15.12 **Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula puhui justiin siitä, mistä pitääkin puhua silloin, kun puhutaan nollatuntisopimuksista ja vaihtelevan työajan sopimuksista. On nimenomaan syytä muistaa se, kuinka moni semmoinen nuori työntekijä, joka pyrkii työmarkkinoille kaikin keinoin, joka saattaa olla ensimmäisessä työpaikassaan ja on muutenkin kokematon, epävarma, pystyy kyseenalaistamaan juridiset tulkinnat työsuhteen ehdoista ja varsinkin, kun siitä voi olla heti seurauksena se, että mitään töitä ei löydy, ei edes sitä vähäistä määrää. Ja ei näitä asioita voi jättää — täällä sanottiin, että toivottavasti tulee näitä oikeustapauksia — oikeusistuinten hoidettavaksi. Kyllä eduskunnassa pitää olla niin paljon kunnianhimoa, että asiat valmistellaan kunnolla, laaditaan selkeää ja hyvin valmisteltua lainsäädäntöä, kun työmarkkinat kuitenkin toimivat niin monella tapaa, että teoria, käytäntö ja lainsäädäntö kulkevat hyvinkin usein aivan eri tahtia.

Kun sanottiin vuokratyöstä, niin kannattaa muistaa, että vuokratyö esimerkiksi on Suomessa aivan erilaista kuin se on Ruotsissa. Ruotsi on vuokratyövoiman käytössä hyvin tiukka: on koulutusvelvollisuus silloin, kun vuokratyövoimalle ei ole tarjota työtä, ja sitten on nämä toistuvat työjaksot. Siellä on myöskin kova velvoite muuttaa sitten ne määräaikaiset työsopimukset toistaiseksi voimassa oleviksi, ja tämä koskee nimenomaan vuokratyöyhtiöitä. Suomessakin on olemassa hyviä ja huonoja vuokratyöfirmoja, mutta aika monessa firmassa ei makseta työntekijälle sitä, mitä pitäisi maksaa, ja valitettavasti niissä firmoissa se kilpailukyky syntyy juuri näistä laiminlyönneistä.

Vielä kun puhutaan yleisestä talouskehityksestä ja siitä, että lainsäädännöllä yritetään vastata talous- ja työllisyyskehitykseen, niin vastahan talousneuvoston puheenjohtaja Roope Uusitalo sanoi, että tässä talouskehityksessä ja hallituksen roolissa siinä on kyse enemmänkin tuurilla seilaamisesta kuin hallituksen ansioista, siitä, että olisi todella tehty semmoisia päätöksiä, jotka voidaan yhdistää tähän talouskehitykseen.

Ja vielä siitä, mikä on kaikista paras tapa mitata sitä, mitä tapahtuu työmarkkinoilla: se on nimenomaan kansantalouteen tehdyt työtunnit, kokonaistyötunnit, ja niiden vertailu vastaavaan ajankohtaan edellisinä vuosina.

15.15 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu nollatuntisopimuksista, tai vaihtelevasta työajasta, ja nyt tästä valiokunnan tekemästä erinomaisen hy-

västä mietinnöstä on mielestäni ollut aika hämmentävää. On selvä asia, että kun työtä markkinoille syntyy, niin työvoimasta tulee kysyntää, se on selkeä asia, ja tämän päivän uudet työpaikat varmasti syntyvät niihin pieniin yrityksiin, joita on onneksi tässä maassa vielä valtavan paljon.

Se suunta, mihin muun muassa Suomen Yrittäjät on omassa toiminnassaan pyrkinyt aktiivisesti, on se, että pystyttäisiin paikallista sopimista enemmän tekemään. Totta kai silloinkin ovat kaikki työlainsäädännön velvoitteet ja lakien ja asetusten antamat säännöt voimassa. Ei ole olemassa mitään villiä viidakkoa vaan ihan voimassa oleva lainsäädäntö, jota tulee kaikissa yrityksissä noudattaa.

Mutta on hyvä muistaa sekin, että kun näillä pienillä yrityksillä, joilla ei todellakaan ole sitä lakiasiantoimistoa takana taikka muutenkaan valtavaa pääomaa takana, jolla voitaisiin esimerkiksi niitä edustaja Mustajärven mainitsemia oikeudenkäyntejä käydä työnantaja—työntekijä-sopimusriidoissa, niin on selvä asia, että tällaiset pienet työnantajat aivan varmasti haluavat, että se työntekijä, joka palkataan, tekee arvokasta työtä heidän yritykselleen ja sitä kautta hankkii sitä lisäarvoa, joka mahdollistaa sitten jopa pysyvän työpaikan saamisen. Tämähän on se kaiken suuren viisauden alku mielestäni, että ymmärrettäisiin tässä yhteiskunnassa se, että ne pienet yritykset nimenomaan ovat se potentiaali, joka pystyy tämän suomalaisen työttömyysongelman ratkaisemaan. Ajatelkaa, jos niistä 170 000 pienestä yrityksestä, joissa on alle viisi henkilöä töissä, puoletkin palkkaisivat yhden työntekijän lisää vaikka seuraavan vuoden aikana, niin käytännössä suurin osa meidän työttömyysongelmasta olisi silloin jo mennyt, koska se poistaisi valtion menoja valtavasti ja sitten toisi sen uuden mahdollisuuden, että näillä ihmisillä aidosti olisi töitä.

Tiedän sen ihan varmasti, että moni yrittäjä salaa toivoo tänäkin päivänä, että pystyttäisiin tätä paikallista sopimista olemassa olevien lakien puitteissa tekemään yhä enemmän ja luomaan sitä kautta potentiaalisia uusia työpaikkoja. Monet yksinyrittäjät tai pienten yritysten omistajat tänä päivänä todella uupuvat sen työtaakkansa alle. He mielellään näkisivät sen tilanteen, että heilläkin olisi muutama työntekijä ja osaisivat itsekin joskus vapaaaikaa. Olen monen pienen yrityksen johtajan kuullut sanovan itse ihan henkilökohtaisesti minulle, että he toivovat, että tässä päästäisiin eteenpäin, että hekin haluaisivat joskus pitää sen kesäloman, kun on mennyt jo seitsemän vuotta niin, että yhtään lomaa ei ole pystynyt pitämään.

Tämän kun me ymmärtäisimme tässä talossa, että annettaisiin pikkuisen sopimusvapautta sinne kentälle, niin että yhä enemmän saataisiin yrityksessä työnantajan ja työntekijöiden kesken sopia paikallisesti asioita. Totta kai ne isot työehtosopimukset ovat siellä takana, ja työlainsäädännön ehdot totta kai. Mutta meidän pitäisi myös luottaa niihin yrittäjiin, jotka tekevät tätä työtä todella ansiokkaasti ja työllistävät ihmisiä. [Eero Heinäluoma: Saisivat pitää edes sunnuntaivapaat!]

15.18 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Huomaan, että tässä keskustelussa ovat osittain kyllä käsitteet olleet sekaisin. Esimerkiksi täällä on osa puhunut kausityöstä, joka on kyllä ihan eri asia kuin nollatuntisopimuksella työskentely, ja se on hiukan hämmentävää, koska silloin ne tilanteet ovat eri asioita.

Monet ovat todenneet myös, että kukaan työnantaja ei tahallaan teetä nollatuntisopimuksilla töitä. Arvostan edustaja Suutaria kovasti siitä, että hän on myöntänyt kyllä, että tällaisiakin työnantajia löytyy. Yksi työntekijöiden oikeusturvaa parantava asiahan olisi ollut se, että työntekijöiden edustajalle olisi tullut mahdollisuus saada tietoa nollasopimus-

laisten määrästä ja siitä, minkä verran työpaikalla niitä nollasopimuksia käytetään. Tätähän me esitimme, mutta tällainen muutos ei sitten hallitukselle sopinut tähän lakiesitykseen.

Arvoisa puhemies! Suurin huoli kuitenkin tässä asiassa on, kuten edustaja Kontulakin erittäin hyvin toi esille, se, että on kyllä hyvin epärealistista ajatella, että nollatuntisopimuksella työskentelevät lähtisivät oikeusteitse vaatimaan oikeuksiaan. Kun tietää, mikä se tilanne siellä työpaikalla on, ja kun voi olla, että rettelöasioiden jälkeen tunnit loppuvat kokonaan, niin kyllä on todella epätodennäköistä, että nollatuntisopimuksella tekevä työntekijä lähtisi oikeuteen vaatimaan näitä itselleen kuuluvia oikeuksia.

15.20 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! On syytä esittää tässä yhteydessä kyllä iso kiitos niille nuorille, jotka laittoivat tämän kansalaisaloitteen liikkeelle. Hehän ovat luoneet sen paineen, että me täällä puhumme asiasta, ja he ovat luoneet sen paineen, että hallitus on joutunut tekemään tämän lakiehdotuksen, joka nyt sitten on valiokunnasta tullut tänne. Näiden nuorten vaatimusta on sanottu radikaaliksi, mutta niin on tämä itse ongelmakin. Sekin on radikaali. Tämä epävarmuuden aika ja kaikkien joustojen laittaminen työntekijöiden ja näiden nuorten päälle, se on radikaali ongelma.

Täällä salikeskustelussa on selvästi ollut kaksi eri maailmaa. On toinen maailma, joka katsoo sitä yrittäjän kannalta, tai näistähän nyt vain pieni osa on yrittäjiä, iso osa on osakeyhtiömuotoista toimintaa, jossa on normaali työnantaja — kasvoton työnantaja, ei normaali vaan kasvoton työantaja — ja nämä kaksi maailmaa eivät ole tässä keskustelussa kunnolla kohdanneet. Nuoren työntekijän kannalta ongelma on se, että kaikki joustot tulevat hänelle, hänellä on se nollatuntisopimus siellä. Asia on niin kuin täällä edustaja Mäkisalo-Ropponen sanoi, että eihän tällainen henkilö, joka on nollatuntisopimuksella, ole kyllä ensimmäinen siellä työpaikalla, joka ottaa ja huutaa, että minua on kohdeltu väärin, tai lähtee menemään oikeuteen. Jokainen, joka on tavannut näitä nuoria ja kuunnellut heitä, tietää, mitä sen jälkeen tapahtuu. Sinun sopimuksessasi on jäljellä tasan se nolla, mutta siellä ei ole sitä 40:tä tai 35:tä tai 30:tä, mitään muutakaan tuntia, vaan siellä on se nolla.

Eli nämä henkilöt eivät pysty vaatimaan itselleen kohtuullista kohtelua eivätkä pysty myöskään puolustamaan oikeuksiaan, sen paremmin edellyttämään työehtosopimuksen mukaisia korvauksia, puhumattakaan siitä, että vaatisivat lisätyöaikoja, joten ikävä kyllä osa näistä parannuksista on kosmetiikkaa. Tämä ei siis ole savolainen projekti — toimii käytännössä, mutta mahtaako toimia paperilla. Tämä toimii paperilla, mutta epäilen, että ei toimi käytännössä, ja tähän johtopäätökseen olen tullut, kun olen kuunnellut näitä nuoria, jotka ovat myös täällä käyneet kertomassa mielipidettään.

Sitten huomaan, että sanottavaa on vielä niin, että siirryn puhujapöntön puolelle. Joudun ensimmäistä kertaa toteamaan, että olen aliarvioinut ajankäytön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Kun täällä on sitten käyty isompaa työelämäkeskustelua — edustaja Lehti viittasi siihen, mikä yhteys tällä nuorten ja nollatuntisopimuksen asialla on työehtosopimusten yleissitovuuteen — niin täytyy sanoa, että kun tätä puheenvuoroa kuuntelin, tuli mieleen väistämättä eräs Neuvostoliiton aikainen valtiollinen päättäjä, joka aikanaan loihe lausumaan, että kun syyllinen tiedetään, niin todisteet löytyvät. Eli että yleissitovuus siis olisi jokin syy sille, että meillä on nollatuntisopimuksia, on kyllä mahdoton nähdä, koska meillä on tämä yleissitovuusjärjestelmä ollut voimassa kohta viisi vuosikymmentä ja

sen aikana on ollut enimmät vuosikymmenet työelämä ilman nollatuntisopimuksia ja sen aikana on ollut paljon vuosia, jolloin meillä on ollut käytännössä täystyöllisyys.

Ei työehtosopimusten vähimmäissuoja tarkoita sitä, etteikö työllisyys voi kehittyä myönteisesti, niin kuin olemme useiden vuosikymmenten aikana nähneet. Vähimmäissuoja sen sijaan antaa suojaa työntekijöille, koska neuvottelutilanne siellä työpaikalla ei ole tasaveroinen, ja tämähän on sata vuotta vanha tai kauemminkin, pidemmältäkin ajalta voimassa oleva totuus, että on mahdoton tilanne, että yksittäinen työntekijä — puhumattakaan, jos hän on nuori ja juuri työpaikalle tullut — voisi vapaasti neuvotella työehdoistaan, palkkauksestaan tai työtuntimäärästään ison työnantajan kanssa. Eikä se taida onnistua edes pankkitoimihenkilöltä, jos hän istuu Björn Wahlroosin kanssa nokakkain ja laittaa ehdot ja ilmoittaa, että näin pitää olla. Sen takiahan meillä on vähimmäissuojajärjestelmä, ja liittojen sopimana, että kokoontumalla yhteen työntekijät pystyvät paremmin huolehtimaan asioistaan kuin toimimalla yksin. Tämän johdosta sanoisinkin, että tätä työtä pitää ehdottomasti jatkaa, eli tämä ei ole lopputulos, minkä nyt näemme, vaan tämä on pieni askel ongelman tunnustamisessa mutta tulee vaatimaan koko tämän työelämäketjun katsomista. Siihen liittyy sitten määräaikaisten työsopimusten tekeminen, siihen liittyy henkilöstön tiedonsaantioikeudet, joihin täällä on viitattu, ja monta muuta asiaa.

Kun on sanottu, että ratkaisu olisi tämmöinen vapaa sopiminen ja paikallinen sopiminen, niin haluan vain sanoa lopuksi, että nollatuntisopimuksissahan on täydellisen vapaa sopiminen eli voi sopia nollan ja voi sopia jonkin muun tuntimäärän, jos se sopimisesta on kiinni, mutta ei se ole ratkaisu sen paremmin meidän työllisyysongelmaan kuin tuonut näille nuorille riittävää turvaa, jotta he voisivat suhtautua tulevaisuuteensa luottavaisin mielin.

Lopuksi palaan tämän jälkeen vielä tähän perheasiaan, joka on todella olennainen. Kyllä olen aidosti mykistynyt näiden viime vuoden lapsilukujen jälkeen, että 50 000 lasta on se usko tulevaisuuteen, joka Suomessa on. Kun täällä viitattiin siihen, että hallituksen tekolistalla on perheministeri, niin on tämä jotenkin kummallinen yhteys, että meillä on perheministeri, mutta perheiden usko tulevaisuuteen puuttuu, ja on kaikkien aikojen alhaisimmat syntyvyysluvut. Kyllä sen pitäisi laittaa miettimään meidät kaikki, ja miettimään tätä asiaa kaikilta nurkiltaan, mitä voidaan tehdä sen eteen, että tulevat polvet kokisivat Suomen turvalliseksi, haluaisivat elää täällä ja olisivat valmiita jatkamaan elämää myös sitä kautta, että lapsia syntyy, ja me voisimme suhtautua tähän maahan tasa-arvoisena, kaikki ikäluokat tasaveroisella tavalla huomioon ottavana, turvallisena yhteiskuntana.

15.27 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Minustakin tämä kansalaisaloite on arvokas ja tullut ehdottomasti tarpeeseen. Tietenkin varmasti on juuri niin, että sen kautta olemme saaneet aikaan tärkeän keskustelun, päässeet kenties pienen askeleen eteenpäin, mutta olen täsmälleen samaa mieltä, että tähän se ei kyllä saa jäädä. Siksi on ollut harmi — en ole itse työasiainvaliokunnassa mutta olen kuunnellut näitä asiantuntevia puheenvuoroja, mitä siellä meidän läsnä olevat edustajamme ovat puhuneet — miksi nyt tästä jää kiinni, etteivät hallituspuolueet voisi ottaa koppia ja saattaa tätä kunniakkaaseen loppuun myös tässä salissa. Olen käsittänyt, että se ei ole kovin iso asia vaan se on asia, joka olisi syytä toteuttaa, tehdä loppuun asti niin, että nämä aloitteentekijät voisivat myös olla tyytyväisiä lopputulokseen.

Mutta, puhemies, yhdyn myös niihin näkemyksiin, mitä täällä on useassa puheenvuorossa esitetty tästä työelämästä, sen epävarmuudesta ja erityisesti nuorten asemasta siinä. Kun me tiedämme, että jo tänä päivänä esimerkiksi epävarmat pätkätyöt, nollatuntisopi-

mukset ovat nimenomaan nuorten ja naistenkin arkipäivää liiaksi ja muuta, sen takia haluan tässäkin yhteydessä peilata tätä tilannetta tähän kokonaiskuvaan, mikä meillä on tällä hetkellä hallituksen politiikasta suhteessa työelämään.

On minusta huomionarvoista se, että se ei hallitukselle riittänyt, että tehtiin pakkolait, tehtiin lomarahaleikkaukset, tehtiin työttömyysturvan leikkaukset, tehtiin aktiivimallit, vaan oli suuri pettymys, kun sitten vielä pöytään lyötiin nyt nämä välikysymyksenkin kohteena olevat nuorten perusteettomat pätkätyöt. Itse kyllä sanoisin, että tämä irtisanomissuojan heikentäminenhän alle 20 hengen yrityksissä on potkulaki käytännössä. Tämä kuvaa kyllä liiaksikin nyt hallituksen asennetta tässä työelämässä kaikkinensa.

Mitä tulee tähän nuorten aseman heikentämiseen työmarkkinoilla, se on vakava asia. Minusta on hirveän vaikea nähdä, miksi hallituksesta ja hallituspuolueista on oikein, että nuorella ihmisellä olisi heikompi työsuhdeturva. Eikö todellakaan nähdä tätä vakavaa yhteyttä siihen, mikä on sen turvallisuudentunteen ja elämän suunnittelun eteenpäin, itsenäistymisen, perheen perustamisen merkitys tässä, kun jatkuvasti vain ikään kuin epävarmuutta ja turvattomuutta työmarkkinoilla lisätään? Olen erittäin huolissani myös minä tästä kehityssuunasta.

Haluaisin kyllä sen verran sanoa esimerkiksi keskustan edustajille, että jos te ette halua uskoa meitä oppositiota näissä asioissa, niin toivoisin, että kuulisitte esimerkiksi Keskustanuorten puheenjohtajan näkemyksiä, joka tyrmistyi näistä hallituksen esityksistä. Siellä tuli nuorelta ihmiseltä näkemys hallituksen esityksiin [Puhemies koputtaa] tässä suhteessa. Toivoisin, että ainakin näitä kuunneltaisiin.

15.30 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu on ollut värikästä ja polveilevaa, mutta haluan pureutua yhteen asiaan, ja se on työntekijän oikeusturva ja se mahdollisuus, mitä edustaja Kontulakin tässä toi esille.

Tässä mietinnössä ja hallituksen esityksessä ollaan tuotu avustajamahdollisuus työntekijälle. Kun riitatilanne tulee ja ollaan eri mieltä, niin kumman pörssi kestää sitten enemmän lähteä riitelemään asiasta oikeuteen? Onko se avustajan rahapussi vai sen työntekijän rahapussi, jolla lähdetään työantajaa vastaan riitelemään käräjäoikeuteen — koska mitä suurimmalla todennäköisyydellä kyseessä on järjestäytymätön työnantaja, jolloin riita-asiat menevät aina käräjäoikeuteen, eivät siis työtuomioistuimeen, koska kyseessä ei ole järjestäytynyt työnantaja. [Eero Suutari: Siellä on just paras työilmapiiri!] — Käräjäoikeudessa, varmasti niin, että ehkä saattaa olla tuomareiden kanssa hyvä yhteishenki. — Mutta kysymys on siitä, minkälaiset resurssit on lähteä riitauttamaan asiaa.

Tämä ”avustaja”-nimike kertoo juuri siitä hallituksen tahtotilasta, mikä kuvastaa hyvin ymmärrystä siitä, mitä on paikallisen sopimisen edistäminen. Ei haluta käyttää sanaa ”luottamushenkilö”, joka tarkoittaisi sitä, että ammattiliitto olisi taustalla niin, että työntekijällä ja luottamushenkilöllä olisi mahdollisuus lähteä riitauttamaan asiaa. Taloudellinen takatasku ei todellakaan riitä yksittäiselle työntekijälle eikä hänen tässä kohtaa olevalle avustajalleen. Hallitus selkeästi pyrkii koko ajan irti siitä, että meillä on järjestäytynyt työntekijäkenttä. Tämä on selkeä viesti ja jatkumo sille, että hallitukselle ei kelvannut se ajatus, kun paikallista sopimista haluttiin edistää, että täällä ainakin vasemmistoliiton puolella meillä olisi ollut mahdollisuutta ja halukkuutta siihen, että edistämme paikallista sopimista, jos sopijaosapuoli on luottamushenkilö. Meillä lainsäädännössä tällä hetkelläkin on jo mahdollisuus luottamusvaltuutetun käyttöön, joka ei tarkoita, että on järjestäytyneen ammattiyhdistysliikkeen henkilö. Mutta pitäisi osata nähdä se, että sen yksittäisen työntekijän koh-

dalla se oikeusturva ei ole tasavertainen. Meillä kuitenkin lainsäädäntö täällä työelämän puolella lähtee siitä, että laki säädetään kaiken kaikkiaan kaikissa tapauksissa heikomman osapuolen turvaksi. Ja nyt, jos me olemme sopimassa, ja kun nyt näin on tapahtumassa, että me asetamme sellaiseen vastakkainasetteluun, jos tulee riitatilanne, jos ruvetaan käymään oikeutta, niin se kynnys lähteä hakemaan omaa oikeuttaan tulee mahdottoman korkeaksi. Siinä mielessä toivon kovasti, että tämä hallitus jatkotoimissaan voisi vielä vaikkapa edustaja Satosen toimesta tuoda esille sen, että työmarkkinoilla tarvitaan yhdenvertaista sopimismahdollisuutta eikä vain sitä, että toinen määrittelee ja toisella ei ole mahdollisuutta riitauttaa taloudellisista syistä, vaan oikeuden pitää tapahtua arvokkaasti ja yhdenvertaisesti. Näin edistämme työmarkkinoiden kehittyvyyttä ja luomme uusia työpaikkoja.

Arvoisa rouva puhemies! En halua nyt käyttää kovasti pitkään enää sitä puheenvuoroa, että mitenkä tämän hallituksen työelämäkokonaisuudet ovat edenneet, mutta olemme palautumassa näin vuoden 2018 aikana sinne sadan vuoden taakse, jolloin oli taksvärkkipäiviä. Kiky-sopimuksella tähän maahan luotiin 24 tunnin taksvärkkipäivät, joten tästä asiasta voidaan sitten keskustella, että onko suunta hyvä vai ei, mutta tällä hetkellä julkisella puolella myös lomarahoja on leikattu, joten sille, kun hallituspuolueet sanovat, että ”olemme olleet vain palkansaajan asialla”, ei löydy katetta.

15.36 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kyllä minä vähän ihmettelen tätä kritiikkiä, mitä oppositiosta on esitetty hallitukselle näissä syntyvyysasioissa. Jos me katsomme, missä maissa oikeasti on korkea syntyvyys, niin ne ovat sellaisia maita, joissa on alhaiset palkat, alhainen koulutustaso, olematon sosiaaliturva, sukupuolten epätasa-arvo ja terveyspalvelujen heikko saatavuus, ja minun nähdäkseni hallitus on kyllä tehnyt ponnekkaasti töitä, että me pääsisimme tällaiseen tilanteeseen.

Eri asia sitten on, onko syntyvyys ylipäätään asia, mistä meidän pitäisi olla huolissaan. Jos me jatkamme ilmastotoimia tähän tahtiin, niin meille on tulossa semmoinen määrä ilmastopakolaisia, että meidän huoltosuhde ratkeaa kyllä ihan muulla lailla kuin omatekoisesti. Mutta tätä tilannetta varten olisi erittäin tärkeätä, että meillä olisi vahvat työmarkkinoiden pelisäännöt tässä maassa ennen kuin merkittävä osa meidän työikäisestä väestöstä tulee muusta kulttuurista tottumattomana meikäläisiin työmarkkinoihin, ja tämä nollasopparikeskustelu on osa sitä.

15.37 **Eero Suutari kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski toi täällä uskomattoman väitteen esille, että nimenomaan järjestäytymättömät työnantajat olisivat tyypillisiä työntekijän kurmuuttajia ja sen takia ne joutuisivat oikeuteen. Minä kiistän tämän jyrkästi. Jokaisessa tutkimuksessa, mitä on tehty työmarkkinailmapiireistä, on todistettu, että kaikista paras ilmapiiri on nimenomaan pienissä yrityksissä, ja kaikista eniten näistä pienistä yrityksistä on nimenomaan järjestäytymättömiä. Elikkä kyllä tämä on puppua, että nimenomaan pienien yrityksien edustajia sinne tulisi, mutta käytäntö sen näyttää. Toivottavasti joitakin kuitenkin tulee. Tämän esityksen mukaan, jos tehdään työsopimus, niin se ei ole laillinen, jos esimerkiksi työnantajalla on tarve kokoaikaiseen työntekijään, ja sen takia minä uskon — vaikka tässä salissa vasemmalla laidalla ei luoteta suomalaiseen oikeuteen ja sen työelämää parantavaan vaikutukseen — että kuitenkin näitä oikeudenkäyntejä tulee. Sen isompaa keskustelua ainakaan yrittäjien piirissä ei ole olemassakaan kuin se, että mitä on tapahtunut oikeudenkäynneissä liittyen työelämään, ja se jos mikä aina muuttaa ja edistää sitä työelämää.

Minä kyllä ainakin luotan siihen, että nimenomaan suomalainen oikeudenkäynti on yksi osapuoli parantamaan lakien mukaista työelämää. Ja jos lakia ei noudateta, niin en minä usko, että täällä Suomessa kovin pitkään sitä kukaan katsoo. Kaikki ovat minun mielestäni oikeutettuja käymään oikeutta, ja jos on sillä tavalla, että joku ei uskalla lähteä oikeudenkäyntiin, niin varmasti joku toinen uskaltaa — ainakin kokemuksesta näyttää siltä. Elikkä on varmasti niitä, jotka eivät perää oikeuksiaan, mutta on onneksi niitäkin, jotka peräävät.

Kansalaisaloite oli todellakin tarpeellinen. Näin jälkikäteen ajateltuna se nimenomaan kumuloi tämän hallituksen lakiesityksen. Eikä tämä suomalaisen työelämän sääteleminen nyt tähän jää, vaan me seuraamme myös tätä ja varmaan tulemme sitten korjaamaan sitä, ja siinä tullaan ottamaan huomioon sekä työmarkkinajärjestöt että myös sitten se suomalainen yhteiskunta, miten se tulevaisuudessa tulee selviämään.

Elikkä tämä lakiesitys ei ole mikään täydellinen, mutta ei sitä nyt voi verrata esimerkiksi riivaamattomaan rieskaan, näin kainuulaisittain sanottuna. Kyllä sitä on käsitelty. Elikkä parannusta on tässä tulossa, ja minä uskon suomalaiseen oikeudenkäyntiin. — Kiitos.

15.40 **Olli Immonen ps:** Arvoisa puhemies! En ole itse ollut työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa ottamassa kantaa tähän käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen, mutta tuon kuitenkin tässä yhteydessä esiin perussuomalaisten linjauksia, joita tähän hallituksen esitykseen liittyy.

Perussuomalaiset pitävät sinänsä hyvänä asiana sitä, että osa-aikaistyötä voidaan tarjota joustavasti sellaisille työntekijäryhmille, kuten opiskelijoille, jotka osa-aikaistyötä itse haluavat. Tällöin pystytään paremmin vastaamaan eteen tuleviin haasteisiin sekä yhteiskunnan että työelämän osalta. Toisaalta ehdotetut säännökset ovat kuitenkin riittämättömiä korjaamaan vaihtelevan työajan sopimusten käyttöön liittyviä epäkohtia.

Perussuomalaiset pitävät hyvänä myös sitä, että nyt tehdyllä esityksellä voidaan vastata ainakin osittain aikaisemmin työmarkkinoita vahvasti haittaavaan eri yritysten työvoimatarpeiden sekä erilaisten osaavien työnhakijoiden niin sanottuun kohtaanto-ongelmaan. Perussuomalaiset ovat myös tyytyväisiä siitä kehityksestä, että mahdollisuus joustavaan osatyöajan tarjoamiseen säilytetään yhä työelämän paletissa mukana samanaikaisesti, kun käytännössä havaittuihin epäkohtiin puututaan.

Näemme kuitenkin, että tähän hallituksen esitykseen sisältyy myös ongelmia, jotka voivat johtaa työvoiman väärinkäyttöön. Sääntelyn kohderyhmä on nimittäin rajattu vain osaan osa-aikaisista, mikä asettaa eri osa-aikatyöntekijäryhmät keskenään eriarvoiseen asemaan. Tämä on sellaista kehitystä, mitä pidämme suomalaisessa yhteiskunnassa haitallisena. Nyt tehdyssä hallituksen esityksessä aikaisemmin hyväksi todetut niin sanotut joustoelementit menettävät tarkoitustansa uuden sopimismahdollisuuden vuoksi. Tällainen kertakaikkinen lisätyösuostumus pitäisi olla poistettu kaikilta osa-aikaisilta työntekijöiltä yhdenvertaisuuden vuoksi.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovatkin näihin edellä mainittuihin ongelmiin ja epäkohtiin viitaten jättäneet valiokunnassa mietinnön yhteydessä vastalauseen. Perussuomalaiset haluavat kannustaa hallitusta uudistuksiin, jotka palvelevat sekä työntekijöiden että työnantajien etuja. Kun nämä edut saadaan kohtaamaan, palvelevat uudistukset koko isänmaan etua.

Arvoisa puhemies! Päätän tähän. — Kiitoksia.

15.43 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin pidän hyvänä, että tähän asiaan on löydetty tasapainoinen ratkaisu, jonka hallitus on tänne eduskuntaan tuonut, ja asia on mielestäni siltä osin kunnossa.

Mitä näihin vastalauseisiin tulee, niin ehdottaisin sellaista kehittämisehdotusta, että kun täällä oppositio johdonmukaisesti on vastustanut kaikkia työelämän uudistuksia, mitä tällä vaalikaudella on tehty... [Välihuuto vasemmalta] — No, mainitkaa joku, jota ette ole vastustaneet, jos... [Välihuutoja vasemmalta] — No niin, ehkä sieltä kuullaan, mitä ei ole vastustettu, se onkin uusi asia, kun minä olen ymmärtänyt, että olette vastustaneet koeajan pidentämistä, takaisinottovelvoitteen joustavoittamista, henkilökohtaista irtisanomista, määräaikaisten työsuhteiden helpottamista, yrittäjävähennystä, se menee vähän asiasta ulos, mutta ainakin nämä nyt muistan heti. Aktiivimalli taisi olla myöskin, vai oliko se kannatettujen ehdotusten joukossa? — Mutta kuitenkin näitä on varsin mittavasti, ja kun tästä on oma keskustelunsa tulossa, niin olisi sellainen kehittämisehdotus, kun oppositio tekee näitä vastalauseitaan. Jos olen oikein ymmärtänyt, niin esimerkiksi tässä vasemmistoliiton vastalauseessa on käytännössä ehdotettu sitä, että tämä osa-aikatyön joustava sopiminen, jota myöskin edellinen puhuja tässä kehui, poistuisi kokonaan eli tässä ei olisi enää ollenkaan, eli esitätte sitä, että se on normaalin osa-aikatyön puitteissa mutta järjestelmä, joka nyt on käytössä, poistuisi kokonaan — näin olen ymmärtänyt, korjatkaa, jos olen väärässä.

Esitykseni on siis se, voisiko eduskunnan tietopalvelu, kun meillä on palkattuja ekonomisteja täällä, laskea työllisyysvaikutukset näille kaikille opposition ehdotuksille, montako tuhatta työpaikkaa jälleen on menetetty, kun nämä opposition ehdotukset pistettäisiin käyntiin, koska nimittäin ymmärtääkseni kaikki nämä esitykset, jotka hallitus on tehnyt, ovat tähdänneet nimenomaan siihen, että työllisten määrä nousee, ja se on nyt noussut ilmeisesti 90 000:n ja 100 000:n välillä jo tällä vaalikaudella, ja siellä on aikamoinen määrä laskettavissa, paljonko näillä yksittäisillä lakiesityksillä on ollut vaikutusta. Mielelläni näkisin sen, että siellä olisi myös tämä toinen puoli nähtävissä, niin ihmiset pääsisivät sitten käsitykseen, ovatko nämä esitykset järkeviä vai eivätkö ne ole. [Suna Kymäläinen: Edustaja on hyvä ja laittaa tietotoimiston töihin!] — Te voitte itse pistää sen!

15.46 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Minä luulen, että vaikka eduskunnan tietopalvelu onkin osaava ja loistava, niin se ei kyllä tähän työhön pysty, mitä edustaja Satonen tässä esitti, koska edes ministeriössä ei ole tehty minkäänlaisia selvityksiä siitä, minkälaisia työllisyysvaikutuksia näillä uudistuksilla on ollut, ja siinä vaiheessa, kun niitä lakeja on tuotu tänne, niiden työllisyysvaikutusten arviointi on todettu hyvin vaikeaksi. Asioihin vaikuttavat hyvin monenlaiset asiat samaan aikaan.

Mitä tulee työllisyyden paranemiseen, niin toivoisin, että hallituksen puolella oltaisiin valmiita selvittämään sitä, miksi meidän tehtyjen työtuntien määrämme ovat vähentyneet vuoden takaiseen verrattuna. Jos me katsomme tätä alkuvuotta, niin yleensähän työllisyys paranee silloin, kun meillä syntyy lisää työtunteja tähän yhteiskuntaan. Mutta vuoden takaiseen verrattuna tilastot osoittavat sen, että tehtyjen työtuntien määrä on vähentynyt. Tämä saattaa kertoa siitä, että työpaikkoja kyllä on määrällisesti syntynyt mutta osa niistä on pirstaloitunut entisestänsä. Tätä me emme tiedä ennen kuin tuota asiaa on paremmin selvitetty. Mutta sen me tiedämme, että määräaikaisten työsuhteiden määrä on kasvanut, osa-aikaisten työsuhteiden määrä on kasvanut, määräaikaisten osa-aikaisten työsuhteiden määrä on kasvanut. Tämän kertovat ne tilastot, joita meillä tällä hetkellä on käytössä.

Mutta niin kuin tässäkin keskustelussa kävi ilmi, niin me puhumme sekaisin kausityöstä, osa-aikatyöstä, keikkatyöstä. Osa-aikaistyö-termiä en ole vielä aikaisemmin kuullut. Toivon, että joku kertoo minulle, mitä se tarkoittaa. Mutta se, mikä tämän lainsäädännön taustalla olevassa kansalaisaloitteessa on ollut hyvää, on se, että se teki näkyväksi ja nosti laajempaan tietoisuuteen nollasopimusten ongelmat. Itse asiassa nollatuntisopimukset ovat olleet se arkinen ratkaisu, jolla on ikään kuin yhdistetty niin keikkatyö kuin osa-aikatyö kuin myös vaihteleva-aikainen työ ja siitä on tehty nollasopimus. Paikallisesti olisi voitu fiksusti sopia, miten tätä työaikaa käytetään. Mutta todellisuus osoittaa meille, että ei ole käytetty sitä muuta lainsäädännön pohjaa vaan on ruvettukin kiertämään niitä lakeja, joita meillä työelämässä on, esimerkiksi sairausajan palkkaa, irtisanomisajan menettelyitä tai vaikkapa oikeutta perhevapaisiin. Niitä ei ole toteutettu näiden nollatuntisopimusten sisällä niin kuin olisi kuulunut jo nykylainsäädännön puitteissa. Sen takia me olemme tarvinneet täsmällisempää lainsäädäntöä.

Tässä laissa on kiistatta hyvä tarkoitus, ja kukaan ei tätä halua kaataa. Minä olen ainakin ymmärtänyt, että tässä salissa ei ole tehty hylkäysesitystä tähän lakiin mutta sen sijaan parannusesityksiä on pyritty tekemään, ja ne näkyvät vastalauseista, joissa olisi täsmennetty ja joissakin kohdin jopa parannettu työntekijän asemaa.

Silloin kun me valiokunnassa kuulimme asiantuntijoita, en ole ennen vielä sellaisessa asiantuntijakuulemisessa ollut, jossa kaksi työoikeuden professoria peräkkäin sanoo, että tämä laki pitäisi palauttaa valmisteluun ja tämä työllistää vain juristeja. Heidän arvionsa lähti siitä, että tässä on suuret lupaukset tekstitasolla, mutta sitten kun katsotaan pykäliä, niin niissä ikään kuin tuo lupausten täyttyminen jää vähäisemmäksi. On surullista, jos tämän toimeenpano, koska tässä on hyvä tarkoitus, ontuu sen takia, että nämä pykälät ovat kyllä aika hataria ja vaikeasti tulkittavia. Mutta sen vuoksi toivon, että me voimme saada sen seuraavan kierroksen, jossa niitä täsmennetään, kun näemme, minkälaista ristiriitaa on sitten näistä tulkinnoista elävässä elämässä syntynyt.

Jos ajatellaan, että lain tavoitteena on se, joka on aivan oikein, että vaihtelevan työajan pitää olla perusteltu, työaika saa vaihdella, jos siihen tulee työstä lähtevät perusteet, niin tässä olemme oikealla tiellä. Mutta työntekijän suojan näkökulmasta ollaan aika ohuella tilanteella, koska työntekijä voi toivoa työsopimustaan tarkistettavaksi todellisen työajan mukaiseksi, siis sen työajan mukaiseksi, mikä elävässä elämässä on toteutunut, mutta kättä pidempää tähän ei juurikaan ole. Työntekijä voi toivoa, ja työnantaja voi sanoa, että ei tarkisteta, ja se on sitten siinä, ellei lähdetä käymään oikeutta tämän jälkeen. Tähän me olisimme toivoneet tarkempia pelisääntöjä, miten ikään kuin tuota työaikaa näissä tilanteissa tulkitaan, mikä on se vakiintunut työaika, jonka mukaan pitäisi mennä, jos sopimuksessa on hyvin laaja haarukka työtunneille mutta tosiasiallisesti ollaan hyvin pitkään tehty aika kiinteää työaikaa. Tämä jää tässä aika ohueksi. Mutta uskon, että jossakin vaiheessa pääsemme näissä vielä eteenpäin ja täsmennetyksi.

Toinen asia, joka laissa paranee, on se, että jos työvuorolistassa on tunnit määritelty, niin niiltä maksetaan sairausajan palkka. Sen tämä laki turvaa. Niin olisi mielestäni turvannut kyllä jo tähänastinenkin lainsäädäntömme, mutta nyt se on erikseen tässä säädetty nollatuntisopimuslaisten kohdalla.

Mutta ongelmat muodostuvat tämän jälkeen, jos työntekijän sairaus on pitkä, koska jos esimerkiksi työaika on määritelty 10—40 tunniksi ja työntekijä on tehnyt puoli vuotta säännöllisesti ilman yhtäkään poikkeusta 38-tuntista viikkoa, niin tästä huolimatta hänelle maksetaan yhä korvaus 10 tunnin perusteella sen takia, että lainsäädäntö vaatii, että tuosta

minimityöajasta mennään yli nelinkertaiseen työaikaan puolen vuoden ajan, jotta voidaan maksaa suurempi summa tai jotta on velvollisuus maksaa suurempi sairausajan palkka kuin tuo nolla tai se minimituntimäärä. Tässä ollaan kyllä aika kohtuuttomalla tiellä. Sen ymmärrän, että jonkin verran vakiintumista ylöspäin pitää olla, mutta nelinkertainen puolivuotinen määrä on liian suuri. Se johtaa siihen, että osassa haarukkaa se ei koskaan täyty, koska koskaan ei päästä siihen nelinkertaiseen summaan, vaikka koko ajan tehtäisiinkin täyttä työpäivää.

Jos ajatellaan sitten työttömyysturvaa, niin tässäkin päästään kohti parempaa mutta ei ehkä vielä riittävästi, koska tämä uusi laki määrittää nyt sen, että jos on ollut kolme kuukautta nollatuntisopimuksella tai — niin kuin tämä on nyt uudelleen hienosti nimitetty — vaihtelevan työajan sopimuksella töissä mutta tunteja on ollut nolla tai alle sen, mikä oikeuttaa soviteltuun päivärahaan, niin pitää kolme kuukautta odottaa ennen kuin tällaisesta työsuhteesta saa irtaantua. Jos tunteja on nolla ja pitää kolme kuukautta olla nollalla tunnilla töissä ennen kuin voi sanoa itsensä irti ilman, että pääsee kivuttomammin työttömyysturvan piiriin, niin se on kyllä aika kohtuuton odotusaika. Tässäkin olisi voitu mennä hieman lyhyemmällä odotusajalla ja vastapainoksi sitten ehkä tuoda työnantajalle turvaa siinä tilanteessa, kun työntekijä irtisanoutuu tehtävästänsä ilman, että työnantaja on muuttanut tuntien määrää tai vähentänyt niitä merkittävästi. [Puhemies koputtaa]

Tässä on puhuttu paljon paikallisesta sopimisesta. [Puhemies: Aika!] — Okei, ihan yhden asian sanon vielä. — Täällä on esitetty myös sitä, että oikeusteitse perättäisiin näitä oikeuksia. Jos lakia säädetään ja siinä vaiheessa jo odotetaan, että oikeus ratkaisee, niin silloin laki on huonosti tehty. Toivon, että tällaisia lakeja emme kovin montaa säädä.

15.53 **Kaj Turunen kok:** Arvoisa puhemies! Innostuin tästä edustaja Myllykosken käyttämästä puheenvuorosta, jossa hän keskittyi pariin stilistiseen yksityiskohtaan, lähinnä siihen, voiko tässä nollatuntisopimusten riitatilanteessa käyttää avustajaa vai pitäisikö sen olla luottamusmies. Samassa puheenvuorossaan Myllykoski puhui myöskin paikallisesta sopimisesta. Nyt kun — tänään itse asiassa — minut on valittu työ- ja tasa-arvovaliokunnan varajäseneksi [Olavi Ala-Nissilä: Onneksi olkoon!] — kiitoksia — niin otan sitten hiukan tähänkin asiaan kantaa.

Nyt jos lainsäädännössä määritellään, että nollatuntisopimusten riitatilanteessa voi käyttää ainoastaan luottamusmiestä, niin se käytännössä tulee tarkoittamaan sitä, että työntekijän täytyy olla ammattiyhdistysliikkeen jäsen. Mitä tulee paikalliseen sopimiseen, mistä sitten määritellään työaikalaissa, voiko tässä yhteydessä työntekijöiden edustajana toimia neuvotteluissa luottamusvaltuutettu vai pitääkö sen olla luottamusmies, niin tässäkin tullaan siihen kysymykseen, että jos se on luottamusmies, niin se edellyttää ammattiyhdistysliikkeen jäsenyyttä, jos haluaa mielipiteensä työpaikalla kertoa.

Oletetaan tilanne, että meillä on tämmöinen yritys, jossa on 15 työntekijää. Tämä on järjestäytymätön yritys, ja 3 näistä 15 työntekijästä on ammattiyhdistysliikkeen jäseniä. 12 työntekijää on silloin näistä neuvotteluista täysin ulkopuolella. Nämä 3 henkilöä valitsevat keskuudestaan luottamusmiehen, joka sitten neuvottelee kaikkien 15 työntekijän puolesta. [Suna Kymäläinen: Eihän se noin mene!] Tämäntyyppisillä vaatimuksilla, jos laissa edellytetään, [Suna Kymäläinen: Meni mutkat suoraksi!] että joko avustaja tai sitten työntekijöitten edustaja on aina luottamusmies, edellytetään sitä, että työntekijät käytännössä pakotetaan ammattiyhdistysliikkeen jäseniksi, vaikka Suomessa pitäisi olla kuitenkin yhdistysvapaus.

No, miksi sitten näin tehdään, miksi vasemmiston suunnasta vaaditaan sitä, että pitää olla luottamusmies? Kyllähän tässä on taustalla pelko siitä, että ammattiyhdistysliikkeen jäsenet ovat vähentyneet. Ihmiset alkavat tiedostaa sen, että työttömyysturvan voi vakuuttaa myöskin yksityisessä työttömyyskassassa. Moni kansalainen ja moni työntekijä ei ole edes tietoinen siitä, että myöskin ammattiyhdistysliikkeen kassassa voi työttömyysvakuutuksensa tehdä liittymättä itse ammattiyhdistysliikkeeseen.

Tällä hetkellä YTK:ssa taitaa olla, olikohan niin, että 400 000:n raja on jo mennyt rikki. Tämä on ymmärrettävää, että ammattiyhdistysliikkeissä on kova huoli siitä, että nämä ihmiset eivät ole ammattiyhdistysliikkeen jäseniä. Tämä jäsenkato on varmastikin sellainen asia, joka huolestuttaa. Ymmärrän sen, että ammattiyhdistysliike tekee jäsenkampanjoita ja kertoo, kuinka tärkeää työntekijän on olla ammattiyhdistysliikkeen jäsen, eli se on ihan fine, mutta lainsäädännöllä sitä ei pidä tehdä, koska tämä ei ole oikeudenmukainen esimerkiksi paikallisessa sopimisessa niille työntekijöille, jotka eivät ole ammattiyhdistysliikkeen jäseniä. Siksi tätä ei pidä lainsäädännöllä tehdä vaan käyttää niin sanottuja vapaaehtoisia keinoja, ei pakottaa ammattiyhdistysliikkeen jäseneksi.

Tämä oli oikeastaan se asia, jonka halusin kertoa innoittuneena tästä Myllykosken puheenvuorosta.

15.58 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! [Puhemies Paula Risikko ryhtyy johtamaan puhetta] — Olipa hyvä, että tuli katsottua, ettei sinne tullutkin mies, niin ei tullut hirveätä nolausta tehtyä.

Edustaja Turunen puhuu asioista niin kuin asioista pitää puhua. Omassa puheenvuorossani lähdin oikeusturvaperusteesta, en niinkään luottamusmiehen aseman tai ammattiliiton aseman puolesta, vaan sen yksittäisen työntekijän asemasta, joka joutuu tilanteeseen, missä hän joutuu pohtimaan, riitauttaako hän tämän asian vai ei. [Eero Suutarin välihuuto] Ja samalla kertaa... — Edustaja Suutari, minä en väittänyt pk-yritysten työnantajia millään tavoin. Voin sen ihan varmasti sanoa, tältä paikalta voin sanoa, että siellä tehdään hyvää yhteistyötä, mutta edelleenkin haluan korostaa sitä, että siinä riitatilanteessa sen yksittäisen työntekijän osalta, kun normaalisti ja suurimmalta osaltaan pk-sektorin yrittäjät eivät ole järjestäytyneitä, riitaprosessi menee käräjäoikeuteen. [Eero Suutari: En minä sitä kiistänytkään!] — Mutta syytitte edustaja Myllykoskea siitä, että minä olisin väittänyt, että pk-sektorin yrittäjät ovat jotenkin tahdittomia ja niin edelleen.

Siitä ei ole kysymys, vaan kysymys oli nimenomaan sen yhden yksittäisen työntekijän mahdollisuudesta riitauttaa, koska meillä on erisuuruisia maksuja jo sen suhteen, että saamme asiamme käräjäoikeuteen punnittavaksi. Sen jälkeen tämä henkilö joutuu siihen tilanteeseen, että hän joutuu puntaroimaan, että onko hänellä mahdollisuutta jatkaa tätä prosessia yleensäkään, kun ensinnäkin on se maksu ja sen jälkeiset tuomiot, eli jos häviää tämän, joutuu maksamaan vielä vastaosapuolenkin oikeudenkäyntikulut. Riitauttamisen kynnys nousee ilman sitä, että siellä on tässä kohtaa sitä ammattiyhdistysliikkeen taustaa. Tai sitten voitaisiin työmarkkinoille luoda joku yhteinen vakuutusjärjestelmä, jossa riitoja voidaan ratkaista ilman sitä kohtuuttomuutta, että se yksittäinen työntekijä joutuu vastaamaan siitä riitatilanteesta. Näistä mahdollisuuksista pitää pystyä keskustelemaan jatkossa, mitä se tarkoittaa, että me voimme joustavoittaa näitä järjestelmiä.

Ja mitä paikalliseen sopimiseen tulee, niin edelleen olen sitä mieltä, että olisi ollut hyvä luoda mahdollisuus lainsäädännön kautta niille työnantajille, jotka haluavat oikeuden paikalliseen sopimukseen, vaikka eivät olekaan järjestäytyneitä työnantajia, mahdollisuus so-

pia työpaikoilla paikallisesti, jos sopijaosapuolena on valittu luottamusmies. [Arto Satonen: Miksei se voi olla luottamusvaltuutettu?] — Kyllä, edellisessä puheenvuorossani juuri sanoin, että myös luottamusvaltuutettu, mutta se, että on joku... [Sirpa Paatero: Tai apulainen!] — No joo, edustaja Paatero. — Kysymys on siitä, että meillä on jo laissa mahdollisuus käyttää luottamusvaltuutettua, mutta edelleenkin haluan korostaa sitä, mikä on sen oikeusprosessin kantavuus siinä vaiheessa, kun työntekijä ja työnantaja ovat eri mieltä. Toteutuuko se suomalaisen lainsäädännön perusperiaate, että laki on tehty heikomman osapuolen turvaksi? Nimenomaan työelämälainsäädännössä pitää ymmärtää se. Siitä periaatteesta en ole valmis luopumaan, että mitä lainsäädäntöä tehdäänkin, niin korostetaan sitä [Eero Suutari: Tämä on juuri nimenomaan tehty!] heikommassa asemassa olevan henkilön turvaa. — Vielä kerran, edustaja Suutari: minä en ole moittinut tätä, etteikö tämä olisi ollut edistysaskel.

16.03 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Muutama kommentti edustaja Satoselle, kun vähän myöhään saliin tulleena ei ehkä kuunnellut alkukeskustelua eikä tarkkaan tiedä, mistä vastalauseessani puhuin.

Tilannehan on nyt se, että kun me tämän lain täällä hyväksymme, niin meillä on kaksi osa-aikaista työtä säätelevää sopimusmallia, joista edes ministeriön virkamies ei pystynyt löytämään muuta eroa kuin että toisessa voidaan mennä nollatason sopimuksiin asti, siis nollatuntimäärään, ja että toisessa on mahdollista antaa ikuinen, siis eläkeikään saakka ulottuva, suostumus lisätyöhön, kun taas toisessa edellytetään, että se suostumus annetaan lyhyeksi ajaksi kerrallaan. Nämä ovat ne erot, jotka näillä kahdella sopimuksella on. Vaihteluvälin ja joustavuuden suhteen näillä sopimuksilla ei ole sinänsä mitään eroa, koska kummassakin tapauksessa oikeudellisesti tärkeä ja velvoittava on se alatuntimääräraja, se pienin tuntimäärä, mihinkä sekä työntekijä että työnantaja sitoutuvat. Siitä ylöspäin kaikki työtunnit kummassakin sopimusmallissa katsotaan lisätyöksi, erityistä suostumusta vaativaksi työksi, ja niitä kohdellaan tosiasiallisesti samalla lailla.

Minun tulkintani on, että meille on päässyt syntymään kaksi sopimusmallia, jotka ovat näin lähellä toisiaan sen takia, että nollasopimusongelmaan lähdettiin etsimään ratkaisua hyvin monimutkaisen ja monen eri instanssin läpi käyvän prosessin kautta, eli kysymys on ikään kuin hamasta, joka syntyi vahingossa ja joka ei käytännöllisesti katsoen hyödytä ketään. Minun on vaikea nähdä, mitenkä yrittäjä hyötyy siitä, että meillä on hiukan monimutkaisempi työlainsäädäntö. Minä olen varma siitä, että työntekijä siitä ei ainakaan hyödy. En minä tiedä, hyötyykö siitä sitten joku viranomainen, joka saa enemmän näitä solmuja ratkottavakseen, mutta yleisenä tavoitteena pitäisi kai olla, että lainsäädännössä pyritään yksinkertaisuuteen ja ymmärrettävyyteen, jotta mahdollisimman monella kansalaisella olisi mahdollisuus sopeuttaa toimiaan ja ymmärtää, mitä siellä laissa sanotaan. Tästä syystä en näe, miksi tämä herättää niin kovaa tuohtumusta, että tällaista esitetään. En myöskään näe, niin kuin edustaja Satonen epäili, että tästä uudistuksesta muita kustannuksia syntyisi kuin tietenkin se kustannus, mikä syntyy aina silloin, kun lakeja tarkistetaan, korjataan ja säädetään täällä lainsäädäntöelimissä. [Jari Myllykoski: Edustaja Kontula purkaa normeja tehokkaammin kuin hallitus!]

16.06 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoroa edustaja Satosen puheenvuoron johdosta, kun edustaja Satonen arvosteli sitä, että opposition puolelta vastustetaan kaikkia esityksiä. Edustaja Satonen tuntui tulkitsevan, että oppositiossa vastuste-

taan tätäkin hallituksen esitystä. Kuitenkin olen tässä kuullut monta puheenvuoroa opposition puolelta, joissa todetaan, että tämä hallituksen esitys on sinänsä parannus, eikä vastalauseessa ehdoteta sen hylkäämistä. Eli vähän pyytäisin tarkkuutta myöskin siellä hallituspuolueiden puolella.

Siihen, mitä tässä keskustelussa ovat kollegat tuoneet esille työelämän epävarmuuden vaikutuksesta nuorten ihmisten elämään ja sen vaikutuksesta, että yhä useammat, erityisesti nuoret ihmiset, ovat sellaisissa työsuhteissa, joissa tulevaisuus vaikuttaa kovin epävarmalta, haluaisin lisätä sen, että Suomestahan on erityisesti korkeasti koulutettujen ihmisten maastamuutto kasvanut. Aivan hetki sitten huomasin sellaisen uutisen, jonka mukaan ulkomailla opiskelevista suomalaisista nuorista vain neljäsosa pitää mahdollisena sitä, että palaa Suomeen töihin. Eli siis tämä työsuhteiden epävarmuus ei ole pelkästään kouluttamattomien tai matalasti koulutettujen nuorten ihmisten elämää ankeuttava ja kaikenlaista epävarmuutta lisäävä asia, vaan se kohdistuu ihan kaikkien koulutustasojen ihmisiin.

16.08 **Eero Suutari kok:** Arvoisa puhemies! Kun täällä tilastoja oli käyty läpi ja huomattu yllättävä tieto, että työtunnit ovat vähentyneet sen 0,4 prosenttia, niin siinä samassa tilastossa näkyi olevan tuommoinen tieto, että yli vuoden työttömänä olleitten määrä on pienentynyt 26,2 prosenttia. Minun mielestäni se on positiivinen seikka. [Arto Satonen: Aika iso määrä!]

Sitten kun Myllykoski ei kerennyt vielä lähteä vaan voi kuunnella, [Jari Myllykoski: Jäin tähän tarkoituksella!] — oli juuri lähdössä ulos — hän totesi, että yksittäisen työntekijän ja järjestäytymättömän työnantajan oikeudenkäynnin todennäköisyys olisi suurimmillaan, niin minä kyllä olen sitä mieltä, että se ei nimenomaan tule olemaan tyypillinen siellä. Tyypillisesti näitä kurmuuttajia ovat nimenomaan tällaiset vähän suuremmat yritykset. Suurimmat, voi sanoa, nollatuntisopimusten tekijät ovat kaupassa ja sitten esimerkiksi sote-alan suuremmissa yrityksissä, joissa on työvoiman vaihtuvuutta ja niin poispäin, joissa käytetään hyväksi tätä asiaa, ja sitä meillä oli tarkoitus torjua. Kaikki tämä kritiikki, mikä nollatuntisopimuksia läpikäytäessä tuli, tuli nimenomaan suurempia yrityksiä kohtaan. Siellä ei tullut yhtään kritiikkiä pienempien yritysten osalle sillä tavalla, niin kuin siellä oli.

Elikkä kun olen tätä asiaa seurannut, niin en oikein usko enkä hyväksy sitä väittämää, että tyypillinen oikeudenkäynti tulisi olemaan nimenomaan järjestäytymätön työnantaja vastaan työntekijä. Se huonomman aseman lähtökohtahan tietysti tässäkin lainsäädännössä on ollut, ja kaikki lähtee siitä, että heikomman turvaksi näitä pitää tehdä.

16.10 **Ville Tavio ps:** Arvoisa rouva puhemies! Myös perussuomalaiset, kuten tuossa aiemmassa edustaja Immosen puheenvuorossa tuli ilmi, pitävät tätä ihan oikeana askeleena. Sehän on tässä nollatuntisopimuskeskustelussa ollut jo lähtökohtana, että tuntuu ihmeelliseltä, että työsopimus ei ikään kuin vastaisi todellisuutta ja todellista työvoiman tarvetta. Niinhän ei voi olla, ja sen takia myös tämä kansalaisaloite sai suuren suosion. Se ei jollain tapaa... Itse jopa ajattelen juristina niin päin, että se olisi jo alun alkaen varmaan oikeuskäytännöllä ollut syytä viedä siihen suuntaan, että näitä nollatuntisopimuksia ei olisi lähdetty niin paljon tekemään, siinä laajuudessa kuin niitä nykyään tehdään.

Kun tässä puhutaan nyt kuitenkin työntekijän aseman suojelemisesta, niin siinä ollaan ihan oikein siis työoikeuden lähtökohdassa, että tässä puolustetaan sitä heikompaa osapuolta, ja se on usein se työntekijä, varsinkin kun puhutaan isommista firmoista, jotka näi-

tä nollatuntisopimuksia tekevät. Niitä tekevät aika paljon esimerkiksi meidän kaupat, K-ryhmä ja S-ryhmä, ja niissä tilanteet ovat sellaisia, että itse ainakin olen usein ihmetellyt, miksi näitä tehdään. Kun täällä on puhuttu siitä, että nyt viime kädessä se menee sitten tuomioistuimen ratkaistavaksi, niin täytyy muistaa, että ainahan kaikki lainsäädännölliset ja työoikeuden riidat menevät viime kädessä työoikeuden ratkaistavaksi tai käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Mutta se on ihan totta, että ei siihen silti pitäisi mitenkään antaa houkutinta, ja tässä se jää vähän sen varaan roikkumaan nyt. Kun pitäisi neuvotella, niin — niin kuin tiedetään — jo siinä neuvottelutilanteessakin työntekijä on lähtökohtaisesti heikommassa asemassa kuin sitten taas suurempi työnantajaosapuoli. Sen takia onkin hyvä, että tänne lakiin lisättiin se painotus, että siinä on oikeus käyttää avustajaa.

Edustaja Satosen puheenvuoroa täytyy vielä kommentoida, koska minäkin pidin sitä aika innoittavana. Koen aina hieman jakomielitautisena sinänsä sen, kun puhutaan näistä hallituksen hyvistä saavutuksista, koska nehän ovat siis sen hallituksen hyviä saavutuksia, joissa perussuomalaiset olivat mukana. Kukaanhan ei ilmeisesti ole esittänyt, että työllisyys ja talous kasvavat tässä niin kuin yhdessä yössä siihen parempaan suuntaan. Mutta siitä huolimatta se, minkä takia me perussuomalaiset emme sitten taas hehkuta tätä hallituksen uskomatonta taloustulosta, kuten edustaja Satonen tuossa hyvin kategorisesti teki, johtuu siitä, että se ei oikein pidä paikkaansa, me olemme realisteja tämän asian suhteen. Eli tässä on talouden suhdanteet ja Suomi vientivetoisena maana, talous on tässä euron ja dollarin kurssista ja muista johtuen lähtenyt parempaan suuntaan, niin että se ei taida valitettavasti olla ihan meidän perussuomalaisten hallitustaipaleen ansiota, tämä talouskasvu, vaikkakin siellä hyviä tuloksia on kieltämättä tullut.

16.13 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Mitä tähän nollasopimusasiaan tulee, niin toki sen myönnän, että tätä oppositio ei ole kategorisesti vastustanut, ja se on hyvä, että tässä on oltu varsin lähellä toisiamme. Ja kuten edustaja Suutari tässä hyvin kuvasi, ja myöskin edellinen puhuja, nämä koskevat lähinnä näitä tilanteita, että on iso työnantaja, ja niitä käytäntöjä, joita esimerkiksi kaupan alalla on. Sen sijaan siihen, mitä edustaja Tavio sanoi viimeksi, henkilökohtaisesti en kyllä usko. Se on totta, että maailmantalous vetää hyvin ja vienti vetää hyvin, mutta jos ei omaa kilpailukykyä olisi parannettu, niin ei tässä tilanteessa oltaisi. Suuri osa niistä työpaikoista, jotka ovat syntyneet yksityissektorilla, on syntynyt pieniin yrityksiin, ja sillä on kiistaton vaikutus sille, mikä on työnantajan riski. [Jari Myllykoski: Viimeiset 20 vuotta!] Sillä on aikamoinen vaikutus — olen itsekin ollut sellaisen yrityksen työnantajana, jossa oli kaksi vierasta henkilöä, ja jos siellä tekee virherekrytoinnin, niin sillä varmasti kyllä on vaikutusta, ja riski on aivan toinen sille yrittäjälle kuin sille, jolla on 200 tai 2 000 yksittäistä rekrytointia.

Minä en kyllä suostu sitä ostamaan, että niillä muutoksilla, joita hallitus on tehnyt ylipäätään työllisyyspolitiikkaan, joita siis oppositio on vastustanut, sitä osaa — nimittäin ainakin ne edustaja Viitanen täällä kaikki luetteli ennen kun sain puheenvuoron, ja siitä asiaan innostuin — ei olisi ollut merkitystä tähän työllisyystilanteeseen, sitä argumenttia en kyllä osta. Mutta se keskustelu varmaan täällä tullaan käymään ensi viikon tiistaina uudestaan.

Ehkä sitten vielä siihen, kun edustaja Turunen ansiokkaasti puhui tästä paikallisesta sopimisesta ja myöskin edustaja Myllykoski siihen viittasi: asia, jota itselläni on vaikea ymmärtää, on se, että kun asioista sovitaan, niin silloin molempien osapuolien myös pitää oikeasti edustaa jotakin, kun se sopimus tehdään. Ja silloin, jos tilanne on se, että yrityksessä

on 15 työntekijää, joista vaikka kolme kuuluu ammattiliittoon, ja nämä kolme valitsevat keskenään sitten luottamusmiehen, niin ei hän välttämättä edusta niitä 12:ta, jotka eivät kuulu ammattiliittoon. Eli kyllä jonkinnäköinen mandaatti pitää olla sillä, joka sovitaan tähän ja joka pystyy muitten puolesta neuvottelemaan. Ja se on minusta se avainkysymys, jota on vaikea ymmärtää, että miten muuten tämä paikallinen sopiminen voidaan järjestää kuin sillä tavalla, että sillä, joka siitä neuvottelee, on aito mandaatti neuvotella. Sen ymmärrän, että täytyy olla tietyt minimiehdot, jotka sitten lainsäädännön kautta tulevat — se on asia erikseen — mutta siihen, mikä on neuvotteluvara, pitää aidosti olla myös mandaatti.

16.16 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Satoselle minä tiivistäisin: Vasemmistoliitossa me olemme sopineet niin suhteessa hallituksen esityksiin, meillä on ihan selkeä linja, että me kannatamme hyviä esityksiä ja me vastustamme huonoja esityksiä, ja tämä pätee myös työvoimapolitiikkaan. Henkilökohtaisesti olen ollut edistämässä ja kiittämässä tässä salissa muun muassa silloin, kun hallitus päätti helpottaa opiskelua työttömyysturvalla, kun hallitus päätti parantaa yrittäjän sosiaaliturvaa, ja olen kehunut myös tätä nollasoppariesitystä täällä — nyt jo taitaa olla tänään kolmas kerta, kun on kehut menossa. Tämä politiikka on hyvin yksinkertaista. Jos hallitus päättäisi tehdä enemmän niitä hyviä esityksiä, meillä olisi sitten enemmän kehuttavaa, mutta toistaiseksi sillä on jouduttu pärjäämään, mitä ollaan saatu.

Edustaja Suutarille muistuttaisin, että pitkäaikaistyöttömien tilastot tällä nimenomaisella hetkellä ovat hirvittävän epäluotettavia sen takia, että näiden määräaikaishaastattelujen voimaanpanon ensimmäiset haastattelut ovat edelleen kesken. Niissä pitkäaikaistyöttömissä, jotka ovat poistuneet sieltä tilastoista, on muun muassa minun lankoni, joka on ollut kyllä työelämässä jo vuosikaudet mutta on unohtanut ilmoittaa siitä TE-toimistoon ja on tähän asti näkynyt siellä pitkäaikaistyöttömänä. Kukaan ei ole vain muistanut häneltä asiaa kysyä tai tiedustella, koska hän ei ole työttömyysturvaa saanut, ja näitä tapauksia on paljon muitakin. Sen takia niiden tilastojen käyttäminen on hankalaa. Henkilökohtaisesti olen toki tyytyväinen, mikäli pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt, ja voi hyvin olla, että se onkin vähentynyt.

Yleisesti tästä paikallisesta sopimisesta: pitää muistaa, että jo nyt meillä on hirvittävästi paljon enemmän tilaa paikalliselle sopimiselle kuin meidän yrityksemme tosiasiallisesti omassa työpaikkakulttuurissaan hyödyntävät. Jos ajatellaan jotain rakennusalaa, jonka minä tunnen vähän paremmin, niin jos katsoo TESiä, siellä on todella paljon erilaisia työaikajoustomahdollisuuksia, siellä on kaikkia perheen huomioimismahdollisuuksia, mutta ne eivät tunnu menevän sinne yrityksiin, koska sieltä yrityskulttuurista ei löydy sellaista luottamuksen ilmapiiriä, joka ilmeisesti esimerkiksi Ruotsissa mahdollistaa paikallisen sopimuksen huomattavasti laajemmin kuin täällä. Tätä ei minun mielestäni ymmärretä. Jos ei nyt pystytä käyttämään niitä paikallisen sopimisen välineitä, jotka siellä ovat jo käytössä, [Kaj Turunen: Ruotsissa ei ole yleissitovuutta!] niin se tarkoittaa, että meillä ei työmarkkinakulttuuri ole valmis siihen, ja siihen pitää löytää se, mikä on se este, miksi niitä ei käytetä, ja sitten vasta lähteä laajentamaan ja miettimään, mitä sieltä puuttuu.

Henkilökohtaisesti minä olen vuosikausia kysellyt semmoisen yrityksen perään, jota oikeasti yleissitovuus haittaa tekemästä jotain, mikä olisi sekä työnantajan että työntekijän etu, tässäkin salissa kysynyt moneen kertaan. Minä olen yhden ainoan esimerkin saanut, ja se oli hyvin poikkeuksellinen tilanne, joka liittyi rospuuttoaikaan jossain metsätaloudessa.

16.20 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kun seuraavan kerran kassini otan ja menen tuohon ovenkahvaan, niin poistun tästä salista, kun ei näytä olevan seuraavana puheenvuoropyyntöä edustaja Suutarilla.

Mutta vielä kerran tähän riitatilanteeseen:

Toivoisin, että ymmärtäisitte sen, että kun kysymys on siitä, missä riidellään, niin on uskallusta riitauttaa asia, kun se taloudellinen asema on tasavertaisempi kuin siellä pienissä yrityksissä. En ollenkaan väitä, että pk-sektorin yrityksissä yritykset toimisivat epämoraalisesti ja sen takia niitä tulisi enemmän. Nollatyösopimuksia tehdään nimenomaan isommissa yrityksissä — eihän meillä nyt enää ole kovinkaan paljoa todella isoja yrityksiä, missä henkilöstömäärä on yli tuhannen tai kaksituhatta — niin ettei lähtökohtaisesti pidä laittaa vastakkain isoja yrityksiä ja pk-sektoriyrityksiä, koska kysymyshän on siitä, että juuri pk-sektoriyritykset työllistävät. Me vasemmistoliitossa haluamme edistää nimenomaan pk-sektoriyritysten, yksinyrittäjien ensimmäisen työntekijän palkkaamista tai luoda malleja, joilla voitaisiin jopa helpotuksia antaa ensimmäisenä vuonna 100 prosenttia, seuraavana vuonna alennusta 70 prosenttia, kolmantena vuonna vielä 30 prosenttia alennusta sosiaaliturvamaksuihin, jotta yritykset voivat ja uskaltavat paremmin palkata ihmisiä. Tämä on meidän omassa talousarvioesityksessämme ollut mukana.

Me haluamme, että työnantajilla on mahdollisuuksia palkata työntekijöitä, mutta kysymys ei olekaan siitä tässä asiassa, vaan ei meidän kannata miekkailla siitä, kuka tekee ja kuinka harkiten. Minä puhun vain siitä omasta kokemuksesta, kymmenen vuoden pääluottamusmieskokemuksella ja kuuden vuoden Metallityöväen Liiton työehtosihteerin kokemuksella, minkälaisia nämä riitatilanteet ovat. Minä voin sanoa ihan oikeasti, että kun ne lähtevät käräjäoikeuden polulle, niin siellä on tehty äkkiä harkitsematta irtisanomisia, kun sitten taas järjestäytyneissä työnantajapiireissä ja siellä, missä on luottamusmiehet, tullaan sovittelemaan työpaikoille niitä asioita, etteivät ne menekään välttämättä sinne työtuomioistuimeen. Se, että ihminen uskaltaa riitauttaa, tarkoittaa sitä, että hänellä pitää olla tasa-arvoiset taloudelliset mahdollisuudet riidellä työnantajansa kanssa.

16.23 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Kuten täällä tänään sekä hallituksen että opposition taholta on moneen otteeseen todettu, niin tämä lakiesitys todellakin selkeyttää ja parantaa ainakin hieman niin sanottuja nollatuntisopimuksia koskevaa lainsäädäntöä.

Täällä on myös todettu, että työllisyys on jossain määräin kohentunut tällä vaalikaudella. On toki vaikea sanoa, kuinka suuri osa siitä johtuu eduskunnan erityisesti vaalikauden ensimmäisen puoliskon aikana tekemistä hyvistä päätöksistä ja miltä osin sitten työllisyyden kohenemiseen vaikuttaa ensisijaisesti maailmantalouden yleinen positiivinen vire. Henkilökohtaisesti arvelen, että tällä maailmantalouden hyvällä vireellä on ollut vähintään yhtä suuri vaikutus kuin eduskunnan päätöksillä.

Arvoisa puhemies! Toisaalta myös työelämän ja työsuhteiden yleinen pirstaleisuus on osa kehitystä, joka valitettavasti vaikeuttaa monien työssä käyvien ihmisten arkea ja elämän pitkäjänteistä suunnittelua. Tämä ei koske pelkästään nuoria ihmisiä vaan myös hieman ikääntyneempiä henkilöitä. Asia johtuu osin myös siitä, että työelämän pelisäännöt ovat olleet varsinkin näiden nollatuntisopimusten osalta tähän mennessä hyvinkin epäselviä, ja tämä lakiesitys valitettavasti jättää joiltakin osin ongelmat edelleen ratkaisematta. Se ei siten myöskään vastaa täysin kansalaisaloitteessa aiemmin esitettyä tahtotilaa, jolla haluttiin parantaa työsuhteen heikomman osapuolen asemaa erityisesti niissä tapauksissa, kun työnantajana on suuri yritys, joka joskus jopa kohtelee työntekijöitään kasvottomana

massana. Sitä vastoin pienemmät yritykset yleensä kohtelevat henkilökuntaansa varsin hyvin.

Arvoisa puhemies! Yleisellä tasolla perussuomalaisten linja on se, että jatkossa tarvitaan uudistuksia, jotka helpottavat yritysten perustamista ja uusien työntekijöiden palkkaamista. Esimerkkinä jo aiemmin tekemistämme esityksistä on muun muassa työtilimallin käyttöönotto. Se vähentäisi merkittävästi uusien yritysten perustamiseen liittyvää byrokratiaa. Ja toisena nostaisin vielä esille Viron investointeihin kannustavan yritysveromallin käyttöönoton uutta henkilökuntaa palkkaavissa pk-yrityksissä.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi yhdyn niihin näkemyksiin, joiden mukaan vuodenvaihteessa voimaan tullut aktiivimalli kohtelee kaltoin henkilöä, joka on solminut nollatuntisopimuksen mutta ei saa kolmen kuukauden tarkastelujakson aikana riittävästi työtunteja välttääkseen aktiivimallin leikkuria. On täysin kestämätöntä, että henkilö, joka on jatkuvasti työmarkkinoiden käytettävissä ja jopa solminut työsopimuksen, voi joutua ilman omaa syytään aktiivimallin leikkauksen kohteeksi. Tähän tulee saada pikainen muutos.

16.26 **Kaj Turunen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kontulalle haluaisin sanoa, kun mainitsitte, että vasemmistoliitossa kannatetaan hyviä hallituksen esityksiä ja vastustetaan huonoja hallituksen esityksiä: minulla on semmoinen näkemys, että vasemmistoliitto ei ole varmaan ihan paras tuomari arvioimaan sitä, mitkä ovat hyviä hallituksen esityksiä ja mitkä huonoja hallituksen esityksiä, kun lähtökohtaisesti ajattelen niin, että hallitus ei ylipäänsä tee huonoja esityksiä vaan hallituksen esitykset ovat kaikki hyviä esityksiä. Ehkä niissä, mitä vasemmistoliitto pitää huonoina hallituksen esityksinä, se ei halua nähdä niitä hallituksen esityksen positiivisia vaikutuksia, mihin niillä pyritään, esimerkiksi työhönottokynnyksen madaltamisessa, irtisanomisen helpottamisessa henkilökohtaisista syistä, mikä käytännössä toimii niin, että rekrytointiin tulee matalampi kynnys ja sitä kautta vähennetään yrittäjän riskiä palkata uutta työvoimaa. Tämä on tämän esityksen tarkoitus, ja ymmärtääkseni vasemmistoliitto vastustaa myös tätä esitystä — muitten hyvien esityksien mukana — jonka vaikutukset kuitenkin ovat yhteiskunnan kannalta katsoen merkittävästi positiiviset.

16.28 **Eero Suutari kok:** Arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Kontulalle, kun mainitsitte, että meillä on mahdollisuuksia tehdä paikallisia sopimuksia, mutta suomalainen työilmapiiri elikkä tämä luottamuksen puute estäisi niitten tekemisen: väittäisin kuitenkin vastaan siinä mielessä, että luottamuksen ilmapiiri Suomessa ei estä juuri niitä, joilla on kielletty tämä paikallisen sopimisen tekeminen. Elikkä pienimmillä yrityksillä, jotka eivät kuulu työmarkkinajärjestöihin, ei ole mahdollisuutta sopia esimerkiksi työajasta.

Kun täällä on käytetty monenlaisia esimerkkejä, niin ajattelin itsekin tuoda esimerkin, jonka työ- ja tasa-arvovaliokunta hyvin tuntee, elikkä ravintolapalveluja tarjoavat sisävesilaivat. Merimies-Unioni estää niitten toimimisen sillä tavalla, että ne voisivat niitä ravintolapalveluja tarjota normaalilla palkkauksella, vaan ne pitää tarjota nimenomaan ylityökorvauksilla, koska Merimies-Unioni on määritellyt sen normaalityöajan olevan ennen kello 17:ää, ja sen ylimenevä osa on sitten ylityötä. Sen takia ravintolapalveluja tarjoavien sisävesilaivojen työntekijät tekevät silloin ravintolapalvelujen aikana ylitöitä, ja sen kautta tehdään ne sopimukset, kun ei voida sopia siellä.

16.29 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Turuselle: me emme ole vasemmistoliitossa vielä linjanneet sellaisesta hallituksen esityksestä, jota ei ole tänne tuotu, mutta varmaankin tulemme linjaamaan kriittisesti tästä irtisanomissuojan heikentämisestä, koska ajatus, että kaikki työ kaikissa olosuhteissa olisi hyvä juttu millä hinnalla tahansa, ei yksinkertaisesti ole kestävä. Se ei ole kestävä taloudellisesta näkökulmasta, eikä se ole kestävä inhimillisestä näkökulmasta, eikä se ole myöskään niiden yritysten etu, jotka haluaisivat tehdä yritystoimintaa taloudellisesti ja inhimillisesti kestävästä näkökulmasta. Samaan aikaan työllisyyden lisäämisen kanssa tässäkin järjestelmässä, jossa se sinällään on tietysti toivottavaa ja tavoite, pitää kiinnittää huomiota myös työsuhteiden laatuun, millaisia työsuhteita niillä tuotetaan, pitää kiinnittää huomiota kansantalouden kokonaiskustannuksiin, maksaako se syntyvä työpaikka lisää vai onko se säästöä jostakin, ja sitten niihin välillisiin vaikutuksiin, joita ovat muun muassa tuloerot ja mahdolliset muut vastaavat seikat.

Edustaja Suutarille toteaisin vain, että minä olen nyt lähes kymmenen vuotta etsinyt yritystä, joka kutsuisi minut paikan päälle katsomaan heidän tilannettaan ja näyttäisi tilanteen, jossa työntekijä ja työnantaja eivät haluamallaan tavalla voi sopia keskenään asioista, koska meidän säädösapparaattimme sen jollakin lailla estää. Minä olen löytänyt näinä vuosina — radiossakin olen pyytänyt esimerkkejä, tässä salissa moneen kertaan — yhden ainoan esimerkin, ja silloin se keskeinen vaikuttava tekijä siinäkin keississä oli rospuutto, ei suinkaan meidän työehtolainsäädäntömme. Jos pystytte tällaisen esimerkin minulle tarjoamaan, niin koska tahansa lähden mukaan siihen yritykseen tutustumaan ja lupaan harkita näkemyksiäni näissä asioissa uudestaan sen jälkeen.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.